

Naš IZIV je v letu 2007 izšel decembra v obliki koledarja. V njem smo za vsak mesec posebej na prednji strani predstavili dogodke v slikah, na zadnji pa besedilo. In tako smo na dvanajstih listih velikega formata predstavili celotno celoletno dejavnost po mesecih. Ker pa je publikacija prevelika (računalnik bi Koledar odpiral precej časa) objavljamo samo besedilo, razvrščeno po mesecih.

PRESEDNIKOVA MIZA

Kar pol leta je minilo, odkar sem zadnjič »pospravil po svoji mizi« in vam napisal nekaj vrstic o delu društva.

Če se še spomnite, smo vam takrat Izziv razdelili na spomladanskem srečanju, zdaj, v tem prednovoletnem času, pa imate razgrnjenega pred sabo v novi preobleki, prežetega s svežo idejo – v obliki »koledar/časopis«, skratka drugačnega, z novimi dogodki in informacijami.

Od zadnjega javljanja se je kar nekaj spremenilo, saj imamo na društvu svežo kri, prav tako smo uvedli razne novitete, ki so se poleg programov izvajale skozi vse leto. Pa pojdemo lepo po vrsti. Omislili smo si »kopalni kombi«, le-ta je vsak teden odpeljal člane v naš dom, ki je v Pacugu in zaenkrat še ni povsem dokončan, a ima čudovit bazen, kjer se da prijetno ohladiti v soparnih poletnih dneh. V omenjenem domu so si kratek oddih privoščili tudi člani, živeči v DSO-jih, tam so letovali še mlajši člani v okviru dejavnosti mladih ter članice v okviru aktiva žena.

Ker se je poslovila strokovna delavka Tatjana, smo s 1. julijem 2007 sprejeli med nas Alenno Claro, ki nadaljuje delo na strokovnem področju. V programu osebne asistence smo zaradi vedno večjega povpraševanja po pomoči na domu zaposlili Darinko Petrovič ter Aido Hrnjić, ob tem pa skušamo pridobiti vsaj še eno osebo, saj zaenkrat s tako maloštevilno zasedbo zaposlenih ne moremo zagotoviti vseh zelenih potreb.

Za kvalitetno izvajanje socialnih programov, da so prevozov lahko deležni vsi člani, ne glede na to, koliko so oddaljeni od sedeža društva, moramo imeti ustrezna prevozna sredstva, a to žal ni tako. Kot nekateri že veste, imamo dve kombinirani vozili, eno je staro 5 let in ima 250 tisoč prevoženih km; drugo šteje 14 let in je v teh letih »naklepalo« skoraj 400 tisoč km. Ker so na tehničnem pregledu ugotovili, da eno od vozil v naslednjem letu ne bo več izpolnjevalo tehničnih predpisov za varno vožnjo, smo se odločili, da začnemo z intenzivno akcijo zbiranja finančnih sredstev za nakup novega vozila, ki bo bolj udobno tudi za prevoz tetraplegikov, ob tem pa bolj varno, kar je pravzaprav najbolj pomembno. V program FIHO smo v ta namen podali zahtevek za pomoč pri nakupu vozila, a na žalost dobili negativen odgovor. Ker ne nameravamo vreči puške v koruzo, saj ustrezno vozilo nujno potrebujemo, smo se odločili, da si bomo pomagali sami. V Kamniku smo se pridružili veliki humanitarni športni prireditvi, ki jo je pripravil Športni klub Mavrica (njihova košarkarska ekipa MAVRICA CALCIT se je pomerila z moštvom Generacija) in celoten izkupiček namenil za nakup novega kombija.

O naši potrebi smo obvestili tudi vse dosedanje in »možne bodoče« donatorje; le-ti so se izkazali in znatneje prispevali k nakupu vozila. V občinah, kjer izvajamo programe (38), smo ob omenjeni prošnji naleteli na zmerno razumevanje; pustimo pa se presenetiti, saj so nekatere občine odgovorile, da nam bodo ta sredstva zagotovila v prihodnjem letu.

Naslednje leto, natančneje 1. februarja, bomo skupaj z občino Domžale v njihovi Hali komunalnega centra organizirali dobrodelni glasbeni koncert. Nastopale bodo znane glasbene skupine, ki se bodo odpovedale honorarjem in ves izkupiček namenile za težko pričakovan kombi. Nadejamo se okoli 2000 obiskovalcev, ki bodo z nakupom vstopnic prispevali za boljšo in varnejšo vožnjo članov našega društva. Radio Hit bo generalni medijski sponzor, Tone Fornezzi-Tof pa nam bo pomagal pri organizaciji koncerta in še dodatno poskrbel za boljšo medijsko obveščenost dogodka. Ob vsem

naštetem verjamemo, da nam bo do junija, ko registracija starega poteče, uspelo nabaviti novo udobnejše in varnejše vozilo.

Pa pojdimo dalje. Kaj smo vam še pripravili? V okviru društvenih dejavnosti vam nudimo novost – masažo telesa (najstarejša in popolnoma naravna sprostitev za telo in dušo), ki si jo boste lahko privoščili kar v naših prostorih na Dunajski 188.

Raziskave kažejo, da masaža pomaga možganom pri izdelavi kemičnih sestavin (endorfinov), ki delujejo kot naravni blažilci bolečin. V ta namen smo morali kupiti novo masažno mizo, le-ta pa je uporabna tudi za že vpeljano uslugo – presoterapijo. Pripravili smo aktivnosti v fitness centru Sokol, ki je v neposredni bližini društva. Pričeli smo s tečaji – zaenkrat že potekata računalniški in jezikovni (angleščina) tečaj. In ne nazadnje – naše najmlajše bo obiskal božiček in poskrbel za majhna presenečenja.

Vsi člani in članice, ki ste se danes zbrali na tradicionalnem srečanju v gostišču Kongo v Grosupljem – na zdravje! In tudi vsem, ki žal niste uspeli priti na novoletno zabavo, želim srečno, zdravo in veselo leto 2008.

Lepo vas pozdravljam do naslednjic in vam želim prijetno branje tokrat malo drugačnega IZZIV-a.

Predsednik Gregor Gračner

PSIHO-FIZIČNA REHABILITACIJA MLADIH

Mladi paraplegiki so na začetku svoje povsem drugačne poti na zelo težki preizkušnji. Tudi oni morajo najprej pridobiti prepotrebno samozavest in se znebiti predsodkov, da se lahko samostojno vrnejo v normalne družbene tokove.

Pri tem jim lahko najbolj učinkovito pomagajo izkušeni in psiho-fizično dobro rehabilitirani mladinci. Zato so zelo pomembna vsakoletna srečanja, ki jih Aktiv mladih pripravi ali v Semiču ali v Pacugu.

V Semiču so bili maja, v Pacug pa so se odpravili julija. In kaj so počeli na morju? Predvsem so se v bazenu z morsko vodo veliko kopali in sončili, prosti čas pa zapolnili z različnimi igrami – pikadom, balinčkanjem ter igranjem kart in šaha. Skozi druženje so si izmenjavali dragocene izkušnje, obiskali pa so tudi naša obmorska mesta. Menda so najbolj uživali v disku v Portorožu.

SODELUJTE V BOJU PROTI DISKRIMINACIJI

Evropska komisija je uvedla spletno posvetovanje o boju proti diskriminaciji v državah članicah kot tudi na celotni evropski ravni.

Rezultati posvetovanja bodo Komisiji v pomoč pri načrtovanju novih ukrepov za boj proti diskriminaciji na podlagi spola, verskega prepričanja, verovanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti. Do posvetovanja prihaja v sklopu Evropskega leta enakih možnosti za vse, ki si med drugim prizadeva za osveščanje ljudi o njihovi pravici do enake obravnave in spodbuja široko razpravo o prednostih, ki jih nudi raznolika družba.

Vse države članice so morale uskladiti svoje nacionalne zakonodaje z ureditvami EU. Nedavna študija, pripravljena za Komisijo, je pokazala, da zakonodaja v nekaterih državah članicah v veliki meri presega minimalni obseg ukrepov, ki jih določata direktivi, tako da so, denimo, homoseksualci, invalidi ali starejši ljudje zaščiteni pred diskriminacijo, ko gre do lokal ali restavracije, pri nakupu blaga in storitev ali najemu stanovanja. Vendar pa to v večini držav članic ni urejeno, kar pomeni, da so različne skupine deležne različnih stopenj zaščite. Vprašanje, v zvezi s katerim Komisijo zanima vaše mnenje, je, ali takšne razmere pomenijo resen problem ali so sprejemljive in če ne, kako bi se jih bilo najboljše lotiti. Anonimnost odgovorov na vprašanja je zagotovljena.

USPEŠNO ZAKLJUČEN RAČUNALNIŠKI TEČAJ

V prostorih društva so v juliju tri naše članice nadvse uspešno zaključile začetni računalniški tečaj.

S tem se jim je odprlo novo okno v svet. V svet sodobne komunikacije in razvedrila. Tečaj je tokrat vodil član Dušan Stritar, ki se je izkazal kot odličen inštruktor oziroma predavatelj. Tečajnice so namreč njegovo razlago, dobro organiziranost, znanje, jasna navodila, sposobnost in nenazadnje veliko potrpežljivost soglasno in na veliko pohvalile. Dušan jim je bil ves čas tečaja na voljo, tako da so lahko tudi od doma postavljale vprašanja in praktično utrjevale znanje.

Na začetku tečaja so tečajnice dobile jasno in nazorno predstavo o tem, kaj danes pomeni imeti računalnik in dostop do interneta tako z vidika olajševanja in poenostavljenja določenih aktivnosti (spletne trgovine, spletne banke, e-uprava), medsebojnih komunikacij in druženja (elektronska pošta, forumi, blogi, instant sporočilni sistemi z možnostjo govorne in video komunikacije, virtualni svet), izobraževanja (izobraževalni podcasti, zvočne knjige, e-knjige, spletne akademije) kot tudi kratkočasenja in zabave (diskoteka, filmoteka in knjižnica na domačem računalniku, spletno časopisje, spletni radio in TV, spletne kamere, video na zahtevo).

Tečaj je potekal v štirih tematskih sklopih. V prvem sklopu so pridobile nekaj znanja o osnovah računalnika in programske opreme. Tako bolj na grobo so spoznale »drobovje« računalnika in njegove priključke, nekaj na splošno pa slišale tudi o različnih verzijah Oken ter enostavnosti in prijaznosti Linux Ubuntu operacijskega sistema. Seznanile so se z osnovnimi računalniškimi izrazi ter vlogo posameznih tipk oz. kombinacij tipk na tipkovnici.

V drugem sklopu so se seznanile z zgradbo in načinom dela v Oknih XP, kjer so pogledale tudi osnovne programe, ki so sestavni del tega operacijskega sistema. Naučile so se osnov dela z Raziskovalcem in urejevalnikom teksta Wordpad ter si prilagodile Okna za svoje potrebe. Naučile so se tudi zapisati datoteke na CD-R medij.

Tretji – najobsežnejši, vsebinski sklop je bil namenjen delu z internetom. Najprej so simulirale vzpostavitev povezave do interneta preko ADSL oz. kabelske povezave. Pogledale in primerjale so brskalnika Internet Explorer in Firefox ter se seznanile z najbolj razširjenimi iskalniki. Naučile so se pošiljati elektronsko pošto z različnimi priponkami iz Outlook Expressa kot tudi direktno iz brskalnika. Za ta namen so si odprle gmail poštno računo. Prav tako so preizkusile komunikacijo preko Windows Live Messengerja in ob tem spoznale pomembnost namestitve najnovejših varnostnih popravkov programov, ki jih uporabljamo, ter nujnost uporabe ustrezne protivirusne in protiadware zaščite.

Četrty sklop je tečajnicam prinesel kar precej znanja iz večpredstavnosti. Delale so predvsem z Windows Media Playerjem, naučile so se zapisati datoteke z glasbenih CD-jev v računalniški format, se naučile poslušanja glasbe in gledanja DVD-jev na računalniku, posnele nekaj fotografij in jih obdelale s Slikarjem. Naučile so se celo snemanja govora.

Ja, kar precej znanja za začetek. Toda ob dobri predstavitvi in praktičnih vajah so tečajnice to znanje tudi osvojile. In če se bo kaj zataknilo, so bodo obrnile na Dušana, ki jim bo z veseljem pomagal.

NAMESTO POMILOVANJA SPOŠTOVANJE IN OBČUDOVANJE

Naše Društvo je 3. julija v Informacijski pisarni MOL na Mačkovi v Ljubljani odprlo skupinsko razstavo likovnih umetnikov, hkrati pa z izbranimi fotografijami predstavilo tudi utrinke iz dejavnosti društva in športa paraplegikov. Z razstavo ročnih izdelkov so se predstavile članice iz Aktiva žena.

Na razstavi, odprti do sredine avgusta, so razstavljali: Jani Bevc, Silvo Mehle, Željko Vertelj, Damjan Rogelj, Zlatko Bernašek in Ana Pavšek. Ob odprtju razstave je ljubiteljem likovne umetnosti delo in poslanstvo društva na kratko predstavil predsednik Gregor Gračner, čestital razstavljavcem in se zahvalil za podporo Mestni občini Ljubljana.

Prisotne je nagovorila tudi predstavnica MOL z oddelka za zdravstvo in socialno varstvo Biljana Mejavšek – Beovič in poudarila: »Razstavljenih likovnih del in drugih izdelkov nista ustvarila samo nadarjenost in čut za lepoto, ampak tudi vztrajnost in močna volja. Umetnice in umetniki, med katerimi ste tudi taki, ki zaradi težjih poškodb ne morete uporabljati rok in zato slikate z usti, izražate svoja čustva in videnje sveta okoli nas in v nas s slikanjem. Na teh slikah se ne vidi, da čopiča morda niso držale roke. Vidi se le eno: da je sliko naslikal nekdo, ki nosi v sebi nadarjenost in ki gleda s srcem. Zato je prav, da se vam invalidom odpira prostor za spoštovanje vaših pravic in za zavedanje odgovornosti za svoj položaj. In tudi prav je, da namesto pomilovanja zbujate spoštovanje in občudovanje.«

Delo slikarjev in razstavljenih dela je predstavil študent umetnostne zgodovine Jaka Racman, prijeten kulturni dogodek pa sta popestrila naša pesnica Darinka Slanovec z recitalom svojih pesmi in Miro Božič, ki je iz svojih orglic izvabil prečudovite variacije.

DOMŽALSKI ŽUPAN IN NJEGOVA SVETOVALKA NA OBISKU

Drugega julija sta nas v prostorih društva obiskala domžalski župan Toni Dragar in njegova svetovalka Vera Vojska.

Na sprejemu so predsednik društva Gregor Gračner in sodelavci predstavili celostno dejavnost društva, prav tako pa župan in njegova svetovalka dejavnost ene naših najbolj uspešnih občin.

Beseda je tekla predvsem o naših članih, ki živijo na območju domžalske občine. Teh je kar 18.

Tiste naše člane, ki živijo v Domžalah, je še posebej zanimal konkreten razvoj aktualnih dogodkov v občini – od infrastrukture do ureditve bivalnega okolja. No, želene informacije so dobili iz prve roke.

Ob tem naj dodamo, da je domžalska občina tudi ena najbolj dejavnih pri podpori realizacije naših programov. Predvsem kot glavni pokrovitelj pri organizaciji tradicionalnega vseslovenskega kegljaškega turnirja.

POLETNO SREČANJE OB IZVIRU KAMNIŠKE BISTRICE

Društvo je 23. junija v Kamniški Bistrici za člane in njihove spremljevalce pripravilo tradicionalno poletno srečanje.

Najprej nas je v Kamniku pozdravil in sprejel župan Tone Smolnikar, ki je na kratko predstavil zgodovino Kamnika ter vlogo občine, ki je ena večjih v Sloveniji. Leži namreč na 256 kvadratnih kilometrih, v njej pa po zadnjih podatkih živi približno 27.000 občanov. Občina ima veliko naravnih znamenitosti in bogato kulturno dediščino, zato je tudi turistično privlačna in zanimiva. O tem so nas prepričale štiri vodičke, ki so nam po skupinah mestne zanimivosti tudi predstavile. Ogledali smo si staro mestno jedro, ki je od leta 1986 imenovano za kulturni spomenik, poslušali zgodovino malega gradu in legendo o skopuški Veroniki, si ogledali samostansko cerkev sv. Jakoba, nato pa nas je pot vodila naprej po skrbno pripravljenem programu, polnem zanimivosti in presenečenj.

Večina članov se je odločila za »vzpon« na Veliko planino. Popeljali so se z gondolo in uživali v prelepem razgledu. Za nekatere je bil to pravi podvig, saj tako visoko v hribih še niso bili, pa tudi vožnja z gondolo nudi nekaj posebnih užitkov, začinjenih s ščepcem adrenalina.

Ostali člani so se odločili za obisk vse bolj obiskanega Zdravilnega gaja v Tunjicah. Pod strokovnim vodstvom in s pomočjo skavtov so v dveh skupinah v enournem

obhodu črpali zemeljsko in kozmično energijo na vseh desetih energijskih točkah. Številni obiskovalci naravnega zdravilnega gaja opažajo, da imajo več energije in da so bolj odporni na prehladna obolenja. Prav tako poročajo o hitrejšem celjenju ran po poškodbah in operacijah ter o ugodnem vplivu pri kroničnih težavah dihal, prebavil in rodil.

Po zanimivih, poučnih in koristnih doživetjih smo se v planinskem domu ob izviru Kamniške Bistrice zbrali na družabnem srečanju, kjer smo se najprej okrepčali. Po pozdravnem nagovoru predsednika društva Gregorja Gračnerja so naše druženje v prelepem planinskem okolju popestrili še: folklorna skupina Doma upokojencev iz Kamnika, duet Božo Matičič in pevka Jožica Kališnik, ki sta prepevala zimzelene melodije, DJ Marino je vrtel glasbo za nekoliko mlajše po srcu, s popularno glasbo pa sta navdušila tudi dijaka ZUIM Kamnik (eden od njih je paraplegik – član DP NM). Vmes so se udeleženci srečanja lahko pomerili v pikadu in zabijanju žeblicev ter preizkusili srečo v bogatem srečelovu. Vse skupaj so lahko zalili z domačim pivom, ki ga je za to priložnost poklonila znana domžalska pivovarna Ravbar.

Na srečanju, ki ga je s svojo ekipo pripravil Slavko Krajnc, je bilo približno 120 članov s spremljevalci. No, to je bil posebno lep dan, o katerem lahko govorimo samo v superlativih. Organizatorji so pomislili na vse, zato je škoda, da je še vedno veliko članov ostalo doma.

KAMNIK

Kamnik je staro, srednjeveško mesto, položeno ob vznožje zelenih planin, mesto z dušo in zgodovino.

Podatki o prazgodovini mesta so zelo nenatančni, podobe medle, sklepamo lahko le na podlagi nekaterih dokazov. Obdobje migracij, ko je rimski imperij že bil pred svojim propadom, je zavito v popolno temo. V tej temačnosti se je rodil Kamnik, katerega začetke lahko sklepamo le iz legend in bajk.

Srednjeveški Kamnik se je po stoletjih anonimnosti pojavil v vsej svoji veličini in živel pod okriljem Starega in Malega gradu. V srednjem veku je bilo mesto cvetoče obrtniško središče s kovnico denarja in dom številnih znanih dinastičnih rodbin.

Kamnik se v pisnih virih prvič omenja v sredini 12. stoletja, v času ko je bil center obširnih kranjskih posesti znane bavarske plemiške rodbine, grofov Andeških. Le-ti so svojo pomembnost izkazovali tudi s kovnico denarja, ki je na Malem gradu po letu 1220 kovala novce z napisom »Civitas Stein«. Meščani se v pisnih virih prvič omenjajo leta 1229, mesto pa je mestne pravice dobilo že prej.

Danes je Kamnik kulturno in upravno središče občine, ki leži na severu osrednje Slovenije, na prehodu med Gorenjsko ravnjo in Celjsko kotlino. Preko njenega ozemlja ali v neposredni bližini so speljane najpomembnejše cestne, energetske in druge infrastrukturne povezave med vzhodnim in zahodnim delom Slovenije, kar je vsekakor pomembna potencialna prednost občine.

Prepoznavnost kamniške turistične ponudbe je predvsem v tem, da obsega *naravne znamenitosti, zgodovinske danosti in kulturni turizem*.

Mesto Kamnik skupaj z okolico ponuja številne možnosti za športne aktivnosti (tenis, odbojka na mivki, poletni olimpijski bazen s prostorom za kempiranje), ki omogočajo prijetnejše preživljanje prostega časa. Širni gozdovi v okolici proizvajajo dovolj čistega zraka in obenem predstavljajo čudovito okolje za rekreacijo in sprostitvev.

Naravne znamenitosti

V občini Kamnik je dobra kakovost turističnega prostora, saj je že v bližini mesta narava in lahko dostopno ter pestro zaledje. Edinstvena naravna znamenitost je dolina Kamniška Bistrica (vintgar Predoselj z Naravnim mostom, sprehajalna učna Koželjeva pot). Vzhodno od Kamniške Bistrice se dviga največja in najbolj obiskana planota - Velika planina. Kombinacija starinskega in pastirskega življenja ter večinoma nedotaknjenega alpskega živalskega in rastlinskega sveta daje Veliki planini v poletnih mesecih še poseben čar (v poletnih mesecih si je stare planšarske običaje mogoče ogledati v Preskarjevi bajti), pozimi pa je priljubljeno družinsko

smučišče.

Vse bolj se kot zanimiva turistično-rekreativna destinacija uveljavljajo tudi Terme Snovik v Tuhinjski dolini z bazeni, savnami in drugimi aktivnostmi rekreativnega in družabnega značaja. Prisotna je bogata gostinska ponudba.

Le nekaj kilometrov iz mesta se razteza čudovit park, Arboretum Volčji Potok. Pot nas ob potočku vodi do baročnega parka, kjer obiskovalec lahko sledi številnim stezam, položenim ob preproge različnih cvetlic in nasadov preko 3000 različnih vrst dreves in grmovnic. Že v začetku 17. stoletja je bila v parku zgrajena graščina. Leta 1885 jo je obnovil F. Souvan, ob tem pa v parku zasadil tudi številna nova drevesa. Leta 1952 je bil ustanovljen Arboretum Volčji Potok. Park danes obsega 79 hektarjev in se ponaša z velikim številom različnih dreves, grmovnic in cvetlic.

Zgodovinski potencial

V starem mestnem jedru so številni kulturno-zgodovinski spomeniki iz vseh obdobj pestre zgodovine. Leta 1986 je bilo staro mestno jedro imenovano za kulturni in zgodovinski spomenik. Labirint ozkih ulic z umetelno okrašenimi srednjeveškimi in baročnimi hišnimi pročelji nudi veliko število možnosti za odkrivanje zgodovine. Vzpetino sredi mesta, imenovano Mali grad, bogatita romanska kapela in obnovljeni obrambni stolp, nekdanj del srednjeveškega obzidja. Na gričevju ob robu mesta vhod vanj varuje renesančno-baročni dvorec Zaprice, ki je preurejen v muzej, pred stavbo pa je etno park (skansen) s kaščami iz Tuhinjske doline.

Omeniti velja tudi frančiškanski samostan z bogato knjižnico, ki hrani okrog 10.000 zvezkov z različnih področij znanosti. Kamnik se ponaša z najstarejšo zasebno muzejsko zbirko v Sloveniji, ki jo je leta 1893 ustanovil dr. Josip Nikolaj Sadnikar. V zadnjem času se veliko obiskovalcev Kamnika odloči za ogled Budnarjeve muzejske hiše v Palovčah, ki predstavlja enega izmed pomembnejših etnoloških spomenikov našega mesta.

Sv. Primož nad Kamnikom skozi vse leto privablja veliko število obiskovalcev. Freske v cerkvi sv. Primoža in Felicijana so eno izmed najkvalitetnejših slikarskih del srednjega veka pri nas. Obenem pa cerkev predstavlja enega izmed redkih spomenikov gotske arhitekture na kamniškem področju (15. stoletje).

Kulturni turizem

V Kamniku deluje okoli 30 kulturnih društev, ki s svojo raznoliko dejavnostjo plemenitijo kulturo podobo mesta. Med odmevnejšimi tradicionalnimi prireditvami ne smemo pozabiti omeniti Srednjeveških dnevov (drugi junijski konec tedna), poletnega festivala Kamfest (avgust) in tradicionalnih Dnevov narodnih noš (drugi septembrski konec tedna).

V občini Kamnik je po zadnjih podatkih registriranih čez 700 podjetij in 800 samostojnih podjetnikov. Po dejavnostih prevladuje predelovalna dejavnost, trgovina, gostinstvo in poslovne storitve.

V občini delujejo: Šolski center Rudolfa Maistra, šest osnovnih šol s podružničnimi šolami, Vzgojno varstveni zavod, Zavod za usposabljanje invalidne mladine, Dom starejših občanov, Glasbena šola, Matična knjižnica Kamnik, Medobčinski muzej, Galerija Veronika, Galerija Pika,...

Sleherni kotichek v Kamniku in njegovi okolici je vreden ogleda in nemogoče je vse opisati. Zato si mesto v naročju planin oglejte tudi sami.

www.kamnik.si

ŽENSKE ZA NEKAJ DNI V PACUG

Naše članice iz Aktiva žena so sredi junija svojo ustvarjalno dejavnost iz Semiča za krajši čas prenesle še na morje.

Nekaj dni v našem domu v Pacugu je bilo kot nalašč za ustvarjanje in dokončanje izdelkov, ki so jih prinesle s seboj. Ta čas so bile sicer brez prevoza in vezane le na dom ter njegovo okolico, a so bile kljub temu polno zaposlene. Tudi zato, ker so jih obiskale ženske iz skupine Norma 7 iz Brij in jim predstavile svojo poezijo. Same ženske! Si predstavljate, kakšen čebelnjak je to bil?

Predzadnji dan so izkoristile za kopanje in sončenje, proti večeru, ko so dobile voznika Tomaža nazaj, pa so se zapeljale v Izolo na sladoled. Na dan odhoda so se odločile za obisk sečoveljskih solin in družno ugotovile, da slikarji ne hodijo zastonj v ta kraj, kjer najdejo številne motive za svoje umetniško ustvarjanje. Pa tudi pravi balzam za svojo dušo.

V PASJIH DNEH PO OSVEŽITEV NA PACUG

Lepo in vroče poletje nas je kar vleklo k vodi, saj je bila osvežitev v tistih pasjih dneh več kot dobrodošla. No, paraplegiki in tetraplegiki smo ob tem malce prikrajšani, ker je le malo takih kopališč, kjer bi lahko brez težav prišli v vodo. Zato smo se v društvu odločili, da za člane organiziramo takoimenovane kopalne dneve. In tako smo kopanja in sonca željne članice in člane z dvema kombijema kar nekajkrat odpeljali v naš dom na Pacug, kjer so se v bazenu z morsko vodo po mili volji naplavali in osvežili.

Bilo je kar prijetno, dobra družba, veliko smeha in tista dobra urica do Pacuga je kar hitro minila. No, za tiste ki so se vozili v strem Fordu brez klime, je bila vožnja nekoliko manj udobna, še posebej, če se je med kopalci našel, kakšen »tetrič,« ki je bolj težko prenašal vročino. Ja, tudi dvigala ob bazenu so samevala, saj so baje zaradi slane vode »zarustali« ventili. Sicer pa rob bazena sega do višine vozička, zato za tiste nekoliko bolj gibčne, dostop do osvežilne kopeli ni predstavljal nobenih težav. Da pa ne bomo govorili o diskriminaciji v lastnih vrstah, bo treba v naslednji sezoni poskrbeti za kakšno primerno oblazinjeno klop, kjer se bodo tudi tetraplegiki lahko preoblekli.

Za hrano in napitek so kopalci poskrbeli sami.

NIZKOPODNI AVTOBUSI ZA GIBALNO OVIRANE

V Ljubljanskem potniškem prometu se trudimo, da bi uporabo naših avtobusov omogočili vsem meščanom in obiskovalcem Ljubljane.

Ker se zavedamo, kako pomembno je za hendikepiranega človeka, da se lahko čimbolj enakopravno vključuje v življenje v mestu, pri posodabljanu voznega parka dosledno zahtevamo in pri tem dvigujemo standard nad splošne zahteve, da so novi avtobusi res

prilagojeni in prijazni do gibalno oviranih in drugih hendikepiranih oseb. Za prevoz oseb s posebnimi potrebami je v našem voznem parku naslednje število vozil z ustrežno opremo:

1. poseben prostor (sedišče) za invalide je na vseh avtobusih (202) voznega parka
2. Mestnega potniškega prometa,
3. prostor za invalidski voziček je na 135 avtobusih Mestnega potniškega prometa,
4. sedišča, poseben prostor za invalide in mehanska preklopna klančina pa so na 52 nizkopodnih vozilih; spredaj desno so ta vozila označena z nalepko za vse tiste, ki ta podatek potrebujejo za lažji vstop na avtobus.

Vozila krožijo na vseh linijah Mestnega potniškega prometa LPP. Način vstopa osebe z invalidskim vozičkom je tak, da se vozilo nagne, nato voznik pripravi primerno mehansko preklopno klančino, da se oseba s posebnimi potrebami zapelje v nizkopodni avtobus, nato voznik klančino ponovno postavi na svoje mesto, zapre vrata in odpelje. Postopek se ponovi, ko oseba izstopa. Trajanje postopka ocenjujejo vozniki na 3-4 minute in naj ne bi – če se izvede hitro – bistveno vplival na zamik intervala, tako da drugi potniki niso prisiljeni čakati. V medijih smo že objavili telefonsko številko, na kateri osebe z invalidskim vozičkom pridobijo informacije o tem, kdaj in kje lahko najlažje vstopijo na ustrežno opremljen avtobus. Ta številka je: 01 58 22 455, potnica oz. potnik pa jo lahko pokliče vsak dan od 6.00 do 20.00 ure. Od 1. oktobra 2007 dalje je ta podatek objavljen tudi na strani <http://bus.talktrack.com> in WAP portalu [wap http://wap.talktrack.com](http://wap.talktrack.com). Napovedi za potnike po novem vključujejo napovedi nizkopodnih avtobusov, ki so primerni za

invalide in gibalno ovirane osebe. Prav tako so nove tudi SMS napovedi na BUS INFU. SMS napovedim je zraven časa prihoda dodana črka n, ki pomeni nizkopodni avtobus.

Kako to izgleda v praksi? Živim v Murglah Pod topoli. Odločim se, da grem v Narodno alerijo, kjer moram biti ob 10. uri. Kdaj bo vozil ustrezen avtobus? Lahko pogledam na splet ali pošljem SMS na 2929 z vsebino: **lpp 241** (številka 241 pomeni številko za postajališče v Murglah, ostale številke lahko dobite na samem postajališču ali spletnem portalu <http://bus.talktrack.com>). Čez nekaj trenutkov dobim nazaj sporočilo: **Napoved odhodov za Murgle (241) ob 9:27: Proga 9 Osnovna: 09:30n, 09:41n, 09:54n. Proga 19 Osnovna: 09:37, 10:08, 10:29.** Na liniji 9 so vsi avtobusi nizkopodni. Prvega sem že zamudil, ker potrebujem do postajališča 7 minut, drugi mi ustreza, tretji pa je prepozen, da bi bil pravočasno na cilju. Na liniji 19 ni ustreznega avtobusa. Odločim se za avtobus na liniji 9, ki prispe na postajališče ob 09:41.

Podrobnejša navodila za uporabo in več informacij je na voljo na naši spletni strani www.lpp.si. Številke postajališč so označene na samem postajališču, lahko jih dobite na spletnem portalu <http://bus.talktrack.com>.

MED PRECIZNO ORIENTACIJO IN BILJARDOM

Spreminjanje podobe invalidov potapljačev v prizmi stereotipov skozi zgodovino potapljanja v letu 2007

Kam so potapljači invalidi dokolesarili v petih letih in zakaj še vedno ne živijo pod vodo, čeprav trdijo, da je to edino okolje, kjer se počutijo popolnoma enakovredni zdravim? Zakaj so še vedno interesna dejavnost, čeprav zanjo ne kažejo pretiranega interesa? Zakaj potapljanje predstavlja »kar nekakšen« izziv? Kdo so zadnji še živeči potapljači s poškodbo hrbtenjače, ki kolebajo med ročnimi spretnostmi, precizno orientacijo in biljardom? In nenazadnje, zakaj Izraelci o tem ne vedo nič, čeprav so daljnega leta 2003 o tem govorili na svetovnem fiziatričnem kongresu? Odgovore na večino teh vprašanj lahko najdete na Googlu in specializiranih invalidnih potapljaških forumih.

Naša naloga v pol strani dolgem tekstu, ki besno zamuja zaključek redakcije in ki verjetno sploh ne bo postal del vašega izziva, je, da vam na kratko predstavimo učinkovitost in smisel tega programa.

Ob mednarodnem dnevu invalidov in v obdobju leta, ko se dedek Mraz in božiček prepirata, ali tudi invalidom prinesli maske, plavutke in potapljaške počitnice v toplih krajih, je čas, da potegnemo premico pod potapljaškim dogajanjem v letu 2007, ki so ga zaznamovali peti mednarodni simpozij, globalno segrevanje, Krk 2007, kriza v Darfurju, Dubrovnik 2007, volitve novega ljubljenskega vodje, prvi tetraplegik v najglobljem bazenu na svetu, sprejem v CMAS in druga ženska potapljavka, ki še vedno ni prinesla pomladi.

Po naštetem je to najuspešnejše leto (če izvzamemo Darfur in še par malenkosti) v novejši zgodovini potapljanja »bolnih«, v resnici pa konec eksperimentalnega projekta, v katerem smo dodobra spoznali eni druge in se iz tega kot v vsaki zgodbi bore malo naučili. Kljub temu smo postali člani največje in najstarejše potapljaške zveze na svetu in si s tem pridobili pravico, ki ni bila nikoli naša in se je še vedno ne zavedamo.

Uspešno smo izpeljali mednarodni raziskovalni tabor, kjer smo presegli meje, ki so do sedaj veljale v svetu potapljanja za ljudi s posebnimi potrebami, in se s tem zamerili mnogim, tudi slovenski »strokovni« javnosti, ki še vedno vztraja z utapljanjem na suhem.

Potapljanje na morju smo zaključili z obiskom Dubrovnika, od koder nas je predčasno odpihnilo in odplaknilo, saj so se napovedi kapitalističnega vrača in Nobelovega nagrajenca Ala Gora uresničile in nekaterim pokvarile že tako pokvarjene počitnice. V sklopu evropske turnee smo obiskali največji svetovni sejem za rehabilitacijo REHA, kjer so nas podučili, da gibalno ovirani ne potrebujejo ničesar drugega kot

gore denarja in cel svet je lahko njihov, s čimer se v popolnosti strinjamo, saj so tudi invalidi lahko kapitalisti.

Pot smo nadaljevali v glavno mesto naše nove domovine, tja, kjer se nahaja najgloblji bazen na svetu, NEMO 33, do katerega vodijo najdaljše invalidom prijazne stopnice na svetu. V drugo nadstropje do gladine bazena namreč ni dvigala, saj graditelji bazena niso vedeli, da se tudi »kvizkoti« lahko potapljajo. Po našem obisku tudi pri njih ne bo več vse tako, kot je bilo nekoč.

Potapljanje tako ostaja do naslednje sezone v bazenih, v katerih skušajo novi kandidati s pomočjo starih mačkov spremeniti svojo lastno podobo v prizmi in kvadru stereotipov.

Leto podgane začenjamo z motivacijskim srečanjem z neinvalidnimi vrstniki ali po domače 6. mednarodnim simpozijem, ki briše vse razlike med »bolnimi« in »zdravimi«.

V treh sklopih, od katerih sta prva dva (Apnea, Scuba) namenjena rekreativnim potapljačem in tretji tehničnim, se bodo predstavili ljudje, ki so in ki še vedno premikajo meje potapljanja. Med njimi velja omeniti Enza Maiorco, Natalio Molchanovo, Carla Spencerja, prof. Dušana Kuščerja, prof. Gošovića. Predstavljena bo tudi raziskovalna naloga Krk 2007, ki bo odgovorila na večino vprašanj, ki so se nabrala v petih letih sistematičnega dela na področju potapljanja za ljudi s poškodbo hrbtenjače.

Za konec leta ostanejo še olimpijske igre in razglasitev dobrotnika leta 2008, vse ostalo vmes pripada nam, ki živimo pod vodo.

Branko Ravnak

PRESOTERAPIJA Z LASTNO APARATURO

V društvenih prostorih že kar nekaj časa dokaj uspešno izvajamo program presoterapije. Terapijo, ki traja uro in pol, je preizkusilo že več kot 50 naših članov.

Z rezultati smo zelo zadovoljni, zato se je upravni odbor društva odločil, da izposojeno aparaturu Green press 12, odkupi. Ker je znesek za društvo predstavljal dokaj velik zalogaj, smo za odkup zaprosili različne donatorje: BORŠE JOŽE S.P., ALBATROS, ACTA CART BAJT D.O.O., AB LITF D.O.O., PALISKA JORDAN S.P., ARA ZALOŽBA, ALENKA BOŽIČ S.P., AGENCIJA M SERVIS. Poleg tega nam je podjetje Iskra Medical iz Ljubljane ceno za aparaturu občutno znižalo. Vsem naštetim donatorjem in sponzorjem se za pomoč iskreno zahvaljujemo

Program presoterapije, kombinirane s teens stimulacijo in dodatno svetlobno terapijo, je za naše zdravje vitalnega pomena, zato ga priporočamo vsem, ki jim zatekajo noge oziroma jim v telesu zaostaja tekočina. Terapija se izvaja deset dni zapored.

IZ DOMOV ZA OSTARELE NA MORJE

Mladi, članice Aktiva žena in tisti člani, ki živijo v domovih za starejše občane, se že vrsto let udeležujejo vsakoletnih srečanj v našem domu v Semiču. No, zadnji dve leti, odkar se različne aktivnosti v manjših skupinah lahko izvajajo v še ne povsem dograjenem domu na morju, pa tudi tam.

Mladi in ženske so v Pacugu že bili, od 27. do 29. avgusta pa so nekaj lepih poletnih dni v mediteranskem okolju preživeli tudi tisti naši člani, ki živijo v domovih za starejše občane.

In kaj so počeli? Seveda so se v tistih vročih dneh predvsem kopali v prijetni morski vodi in se nastavljali sončnim žarkom. Če je ostalo kaj časa, so nekateri šahirali, voznik Tomaž pa jih je popeljal tudi na večerni izlet in osvežilni sladoled v bližnji Izolo. Za nego in pomoč pri vsakdanjih opravilih je poskrbela sestra Petra.

TANJA DOSEGLA NORMO ZA OI V PEKINGU

Atletika je med paraplegiki ena od disciplin, ki je zelo slabo zastopana in kjer je težko priti do dobrih treningov in trenerjev.

Ko sva se v začetku leta 2007 z Urošem Jurečičem odločila, da bova poskusila doseči normo za paraolimpijske igre na Kitajskem, ki bodo prihodnje leto, sem si predstavljala, da bodo stvari tekle bistveno drugače. Sprva sva se borila za trenerja, ki bi nama pomagal do zelenega cilja. Kljub temu, da sem sama že nekaj časa trenirala z Romano Kuhar, bivšo državno reprezentantko v metu kopja, ki ima že 14 let licenco za trenerja, so odgovorni vztrajali pri tem, da nama z Urošem dodelijo drugega trenerja, s katerim že imajo izkušnje. Dogovorili smo se, da pričnemo trenirati z Goranom Kabičem, ki je treniral že našo najboljšo članico Drago Lapornik. Sprva sva se z Urošem treningov veselila, saj sva bila oba polna elana in želje po uspehu. Po nekajmesečnem treningu se je pričelo tekmovalno obdobje in skupaj z ostalimi člani slovenske reprezentance sva odšla na najino prvo pomembnejšo tekmo v letošnjem letu, v Pulo. Vsem nam je uspelo doseči lepe rezultate, nekateri so tudi potrdilo norme, ki so jih dosegli že na prejšnjih tekmah.

Z Urošem nama je sicer uspelo, da sva izboljšala osebne rekorde, vendar so bile daljave še vedno prekratke za olimpijske igre. Samo g. Markežu se lahko zahvalim za nadaljnji potek moje poti do uspeha. Kot dolgoletni trener dobitnice olimpijske medalje Tatjane Majcen je uvidel, da sva oba z Urošem sposobna več, kot sva pokazala, vendar da poleg sebe potrebujeva pravo osebo. Dosegel je, da so mu na Zvezi za šport invalidov Slovenije prislunhili in dogovorili smo se, da lahko z Urošem pričnemo trenirati z Romano Kuhar. Osebno sem se tega zelo razveselila, Uroš pa iz meni neznanih razlogov manj. Z Romano sva pričeli trenirati julija 2007 in se pripravljati na mojo zadnjo možnost letos, da pokažem in dokažem, da sem sposobna več, kot sem pokazala do sedaj.

V avgustu 2007 smo imeli tekmo na Češkem, kjer mi je uspelo. V metu kopja sem osvojila 1. mesto in potrdila normo za OI 2008.

Po prihodu s Češke naju je skupaj z Romano Kuhar vzela pod okrilje Zveza za šport invalidov Slovenije, s pomočjo katere bodo cilji lažje dosegljivi.

V PASJIH DNEH PO OSVEŽITEV NA PACUG

Lepo in vroče poletje nas je kar vleklo k vodi, saj je bila osvežitev v tistih pasjih dneh več kot dobrodošla.

No, paraplegiki in tetraplegiki smo ob tem malce prikrajšani, ker je le malo takih kopališč, kjer bi lahko brez težav prišli v vodo. Zato smo se v društvu odločili, da za člane organiziramo takoimenovane kopalne dneve.

In res smo kopanja in sonca željne članice ter člane z dvema kombijema kar nekajkrat odpeljali v naš dom na Pacug, kjer so se v bazenu z morsko vodo po mili volji naplavali in osvežili.

Bilo je kar prijetno, dobra družba, veliko smeha in tista dobra urica do Pacuga je kar hitro minila. Za tiste, ki so se vozili v starem fordu brez klime, je bila vožnja nekoliko manj udobna, še posebej če se je med kopalci našel kakšen »tetrič,« ki je bolj težko prenašal vročino.

Ja, tudi dvigala ob bazenu so samevala, saj so baje zaradi slane vode »zarustali« ventilii. Sicer pa rob bazena sega do višine vozička, zato za tiste nekoliko bolj gibčne dostop do osvežilne kopeli ni predstavljal nobenih težav. Da pa ne bomo govorili o diskriminaciji v lastnih vrstah, bo treba v naslednji sezoni poskrbeti za kakšno primerno oblazinjeno klop, kjer se bodo tudi tetraplegiki lahko preoblekli.

Za hrano in napitek so kopalci poskrbeli sami.

MALI PRINC

No ja, knjigokletno bi bilo, če ne bi v teh dneh poskrbeli za svojo dušo in prebrali kakšne dobre stare »klasike«.

»Mali princ« me je navdušil že pred dvajsetimi leti, ko sem ga prvič prebrala, in me navdušuje vedno znova, ko sežem po njem. Marsikdo izmed vas bo rekel: »Zakaj brati knjigo, ki sem jo že prebral?«, in načeloma se strinjam z vami, saj tudi sama le redko sežem dvakrat ali večkrat po enaki knjigi – razen redkih izjem.

Avtor Malega princa je Francoz **Antoine de Saint - Exupéry**, ki se je rodil v začetku 20. stoletja in je bil ena izmed najzanimivejših osebnosti med pisatelji tistega časa. Bil je predvsem človek dejanj in zgodbe, ki jih je opisoval v svojih delih, so rasle naravnost iz njegovega življenja. Umrli je leta 1944, ko ga je nemško letalo sestrelilo na ogledniškem letu, s katerega se ni več vrnil.

Bil je nenavaden človek, saj ga je zanimal svet znanosti in tehničnih pridobitev, hkrati pa je ljubil leposlovje. Z letalstvom se mu je odprl širok svet dogodivščin in izkušenj, ki jih je opisoval v svojih delih. In prav doživljaj, ko se je njegovo letalo zrušilo v libijsko puščavo in so ga po nekaj dneh srečno našli, mu je pozneje dal nekaj snovi in misli za Malega princa.

To je knjiga vseh starosti, kar priča dejstvo, da jo lahko berejo otroci kot zgodbico o malem princu, ki potuje po vesolju od planeta do planeta, polno prisrčnih ilustracij, ki jih pravzaprav, kot trdi avtor, lahko razumejo le otroci, saj...»*Odrasli sami od sebe nikoli ničesar ne razumejo in za otroke je utrudljivo, če morajo kar naprej kaj razlagati.*« Hkrati pa spoznamo njen globlji pomen in sporočilo vsakokrat znova, ko v pogovorih med avtorjem in malim princem spoznavamo drobne misli, ki so v današnjem odtujenem svetu,

kjer ljudje živimo drug mimo drugega, prezrte in pozabljene. »*Ljudje namreč ne vidijo lepote tega sveta, ker jih slepijo njihove strasti in napake; zato so drug od drugega bolj oddaljeni kot zvezde.*«

Misli, ki jih razlaga lisica, ki pravi: »*Čuj mojo skrivnost. Prav preprosta je: kdor hoče videti, mora gledati s srcem. Bistveno je očem nevidno.*«, so poglobljeno sporočilo te prisrčne knjige.

Knjiga je polna podobnih misli, ki presežejo okvire časa, zato menim, da Mali princ sodi na domače knjižne police, da lahko v vsakem trenutku, ko smo osamljeni in žalostni ali pa veseli, najdemo v svojem srcu malega princa.

In vedno je taka knjiga lahko tudi lepo darilo, sploh nekomu, ki mu želiš na ta način podariti nekaj sebe in človeške ljubezni.

Še nekaj. Kot vsaki uspešnici tudi tej knjigi sledi nadaljevanje: leta 1997 je kanadski avtor Jean-Pierre Davidts napisal knjigo Mali princ se vratio (brala sem hrvaško izdajo in res ne vem, če obstaja slovenski izvod), ki pa ne dosega veličastnosti prve knjige. Kot večina nadaljevanj.

Mimi

NA SLIKAH SE NE VIDI, DA ČOPIČA NISO DRŽALE ROKE

Založba UNSU, ki jo vodi Klara Soss, je v Zgodovinskem atriju Mestne hiše v Ljubljani 9. oktobra odprla likovno razstavo umetnikov, ki slikajo z usti ali nogami.

Vsi avtorji, ki so se tokrat skupinsko predstavili, delujejo pod okriljem VDMFK, ki je lani obeležilo svojo spoštljivo 50-letnico uspešnega delovanja in ima tako v Evropi kot v svetu velik ugled. Na razstavi se je s svojimi slikarskimi dosežki predstavilo deset slikarjev in slikark iz vse Slovenije, med njimi tudi trije iz našega društva: Željko Vertelj, Jani Bevc in Silvo Mehle.

Njihova ustvarjalnost je presenetila marsikoga, ki komaj verjame, da so vso spretnost rok lahko nadomestila usta ali noge. Z neverjetno voljo in prizadevanji so prerasli

ujetost, a se hkrati uspeli osvoboditi in dvigniti nad lastno nemoč. Lahko se samo čudimo in občudujemo, kaj vse zmorejo in kaj vse so ustvarili.

Razstava prinaša predvsem slogovno razgibanost, slikovitost v barvah in motivih narave. Vsak od njih se predstavlja s kar petimi deli. Večina jih je nastala v tehniki olja ali akrila na platno, saj jo mnogi najraje izberejo ravno zaradi njim najustrežnejšega načina slikanja. Sicer pa so se nekateri preizkušali tudi v risbi, grafiki, akvarelu in drugih tehnikah.

Na stenah atrija so obiskovalci lahko občudovali barvite grafike, polne domišljjskih figurativnih prizorov, žal že pokojnega Stojana Zafreda, poleg njega pa še dela polnopravnega združenja VDMFK Vojka Gašperuta in študentov: Benjamina Žnidaršiča, Janija Bevca, Silva Mehleta, Željka Vertelja, Dragice Sušanj, Jožeta Voduška, Angele Medved (slika z nogami) in mlade Neje Zrimšek, ki je v svoji iskrivi otroški domišljiji ustvarila vrsto najrazličnejših morskih motivov, portretov, pokrajin ter tudi drugih barv in življenja polnih slik.

Razstavo, ki je bila vsak dan do 12. novembra odprta od 10. do 19. ure, je odprl častni pokrovitelj razstave ljubljanski župan Zoran Janković.

Jesenski izlet ob presihajočem jezeru

22. SEPTEMBRA SMO PREŽIVELI PRELEP JESENSKI DAN. DAN POLN DOŽIVETIJ. DAN, KO SMO SI OKREPILI DUŠO IN TELO.

V dopoldanskem času smo se zbrali pred cerkvijo sv. Petra in Pavla v Dolenjem jezeru, kjer nam je župnik Metod Lampe po pozdravnem nagovoru daroval sveto mašo. Po maši smo se še nekaj časa zadržali na vrtu pred cerkvijo in poizkusili sladke dobrote, ki so jih posebej za nas pripravile gospodinje cerkniškega Karitasa, nato pa se odpravili v bližnji Jezerski hram Kebe.

No, tam je res kaj videti. Po stopnicah do muzeja v prvo nadstropje žal nismo mogli, zato pa smo na veliki maketi ob odlični razlagi spoznali letoletni utrip svetovno znanega presihajočega in 26 kvadratnih kilometrov velikega Cerkniškega jezera. Ta prikaz je resnično edinstven. Prav nazorno smo lahko videli, kako vode v obliki potokov, studencev, hudournikov in reka, ki na koncu dobi že sedmo ime Ljubljaničica, iz številnih bruhalnikov polnijo jezersko dno in se v obrnjenem vrstnem redu ponovno v številnih požiralnikih umaknejo v skrivnostno kraško podzemlje. Vmes se v tem ciklusu sliši regljanje žab, ruk jelena in skovik sove. Jezero je največje v času najmočnejših padavin. To je spomladi ali v jeseni. V njem živijo številne ribe, predvsem ščuke, klenci, krapi, rdečeperke, ostriži in seveda žabe. Ob jezeru in otokih se zadržuje ali gnezdi preko 230 vrst ptic, med njimi tudi rjavovrati ponirek, ki ima gnezdišče v Sloveniji samo tukaj in nikjer drugje. Poleti, ko jezero presahne, kmetje po jezerskem dnu kosijo travo. V Jezerskem hramu smo lahko videli tudi dvanajstmetrski drevak.

Po ogledu vseh teh čudes smo se nekateri s kombiji, drugi z avtomobili in tretji celo z lojtrnikom prepeljali v bližnjo Dolenjo vas, kjer so nas sprejeli člani Društva ljubiteljev narave, konj in tradicije Lovrenc. Pripravili so nam odličen golaž, v nadaljevanju pa prikazali prave viteške veščine. Vitezi so se na iskrih konjičih v največjem galopu pomerili v metu bojne sekire, metu kopja, uporabi bojnega biča, snemanju prstana in v mečevanju za zalo grofično. Sicer pa »vitezi« Društva Lovrenc zelo uspešno tekmujejo na različnih prireditvah tako doma kot v tujini.

Pozdravil in nagovoril nas je tudi podžupan Občine Cerknica Marko Rupar, ki je na kratko predstavil predvsem turistično plat občine, poudaril pa, da občuduje našo veliko voljo in optimističen pogled na življenje. »Tam, kjer je volja, je tudi pot! In vi imate te volje zelo veliko,« je še dodal.

Tokrat je na naš tradicionalni izlet prišlo kar precej članov in vsi so bili zadovoljni. Nekaj je k temu prav gotovo prispevalo izredno lepo vreme. Bilo pa je tudi obilo dobre muzike, za katero je poskrbel DJ Marino.

5. MEDNARODNI TABOR PROSTOVOLJCEV

Društvo paraplegikov ljubljanske pokrajine je v sodelovanju z Zvezo paraplegikov Slovenije in Zavodom volontariat od 14. do 21. septembra v našem domu v Semiču, pripravilo že peti Tabor paraplegikov in tetraplegikov z udeležbo tujih prostovoljcev.

Tokrat je štirinajst naših članov s Sarah iz Nemčije, Ramijem iz Jordanije in dvema tujima prostovoljcema iz prejšnjih taborov preživelo nekaj prelepih jesenskih dni. Tako kot vsa leta doslej! Obiskali smo kmečko turistično kmetijo - Hostel Črnomelj, sprejel nas je semiški župan Janko Bukovec, vmes pa smo tudi balinčkali, šahirali, igrali tarok in se predvsem veliko pogovarjali.

Prostovoljci so nam nudili laično pomoč, za medicinsko oskrbo pa sta poskrbeli medicinski sestri. Glede na to, da prostovoljci prihajajo iz različnih držav, so pogovori potekali v angleškem jeziku, kar je seveda bila idealna priložnost, da smo obnovili svoje znanje oz. se naučili še nekaj več angleščine. Ker letošnji tabor ni podprla nobena državna ustanova, so nam izvedbo omogočili: BTC LOGISTIKA, METALKA TRGOVINA D.D., LECANA, CMC EKOCON, TEHNOCHEM, INEA, MIDES INT., 3 DIM, KOZMETIČNI SALON COZMETIC LINE, JURE NEDELJKO IN BOROK.

ULICE BAŠČARŠIJE...

15. in 16. septembra je v Sarajevu potekal turnir v košarki na vozičkih, kjer se je moštvo Mercator Ljubljana pomerilo z dvema ekipama iz Bosne in s hrvaško ekipo.

Pot do Sarajeva nas je vodila čez pokrajino, kjer so še vedno vidni žalostni ostanki večletne vojne. V Jajcu smo se z nostalgijo spomnili drugega zasedanja AVNOJ-a in davnih časov skupne domovine. Ampak sledov o bratstvu in enotnosti ni več.

Hrvaške vasi, državne meje, minareti, cirilica, zapuščene srbske vasi, izropane hrvaške hiše, muslimanski ramadan, ... in nešteto pokopališč. Ogromno različnih kultur, zgodovine, bolečine. Človek si ne more predstavljati, kaj vse se je dogajalo v tistih krajih v času vojne, in ne more razumeti, kako ljudje sedaj živijo v skupnem sobivanju.

Stanovali smo v hotelu Terme v Ilidži, predmestju Sarajeva, ob vročih termalnih vrelcih. Hotel je dostopen za gibalno ovirane, urejen in prijazen. Seveda smo si privoščili tudi »cenkanje« na famozni Baščaršiji, kamor nas je peljal v izmučenem mercedesu prijazen taksist, ki nam je služil za vodiča in pripovedovalca zgodb iz vojnega obdobja, ko je vladalo pomanjkanje in streljanje. V našem taksiju je vladalo tudi pomanjkanje prostora, saj smo se trije stiskali s kolesi v naročju na zadnjih sedežih, ker prtljažnik ni zmožal pogoltniti vseh naših »vozil«. Ulice Baščaršije so s kamnitim tlakovanjem prava preizkušnja za invalide: ali se boš zvrnil na nos ali pa boš vsaj iskal sanitarije.

Na sarajevskih ulicah je poleg nešteti spominkov in nepogrešljive lepinje s čevapi moč srečati tudi veliko otrok, ki prosijo za drobiž. Žalostno.

Sicer se življenje v Bosni vrača v stare tire. Gradijo se nove stavbe, obnavljajo prerešetane hiše.

V treh tekmah, ki so potekale v soboto in nedeljo, smo žal izgubili eno z močno ekipo iz Bihaća. Vendar pa smo bili dostojen nasprotnik.

Končna uvrstitev:

1. UNA SANA Bihać
2. Mercator Ljubljana
3. 3K Sarajevo
4. Stella Zagreb

Sobotni večer smo zaključili s pravo bosansko »ožeži«, ki so nam jo pripravili gostitelji. Suad bi skoraj zamenjal simpatičnega »pevača«, plesalo se je »kolo« in razbijalo kozarce. Čeprav je bil čas ramadana, nismo občutili nikakršnega pomanjkanja – le domačini so srkali sokove in vodo.

Pa še opozorilo! Vsi, ki boste potovali v bodoče v Bosno, pripravite se na izziv, saj je večina sanitarij »čučavcev«.

O BOLEZNIH SODOBNEGA ČASA

V prostorih društva sta 11. septembra prim. Tanja Erjavec dr.med. in višja medicinska sestra Marta Hren iz Inštituta RS za rehabilitacijo več kot dvajsetim našim članicam in članom izmerili holesterol in sladkor v krvi ter krvni tlak.

Rezultati niso nič kaj vzpodbudni, saj ima kar velik odstotek pregledanih v krvi preveč holesterola in sladkorja ter previsok pritisk. Torej, paraplegiki in tetraplegiki nismo nikakršna izjema pri boleznih sodobnega časa, zato bomo morali sami poskrbeti za bolj zdravo prehrano in bolj zdrav način življenja, če se bomo hoteli izogniti nevarnim posledicam, ki jih prinašajo te povišane vrednosti.

Prim. Erjavčeva je ob kratki predstavitvi teh bolezni povedala, da pri spinalnih poškodovancih niso več na prvem mestu za vzrok smrti odpoved ledvic, obolenja urotakta ali preležanine, ampak prav omenjene bolezni. Do prezgodnje arteroskleroze pride pri poškodbah hrbtenjače še prej, vzroki pa so premajhna aktivnost, sprememba porabe glukoze v neoživčenih mišicah in drugačno razmerje maščobnega in mišičnega tkiva.

In nasvet: ustrezna telesna aktivnost, zdrava prehrana, zdravljenje dejavnikov tveganja ter prepoznavanje simptomov bolezni srca in ožilja. Pomembno pa je, da bi že v zgodnji rehabilitaciji paraplegika opozarjali in pripravljali na zdrav način življenja in večje telesne aktivnosti

S HELIKOPTERJEM NAD VRŠACE

15. helikopterski bataljon Slovenske vojske je v petek, 6. septembra, izpolnil sanje 17 članom in sodelavcem Društva.

Sprejel nas je major Branko Rek ter nam razkazal hangarje in predstavil njihovo helikoptersko floto. Nekaj čez 12. uro je helikopter AS 532 AL COUGAR, polno zaseden, končno poletel proti vršacem. Uživali smo ob pogledu na Bled in Bohinj, zadrževali dih ob vrhovih in prepadih, pobeljenih s snegom. Pika na i je bil prelet Triglava. Žal zaradi močnih vetrov, ki pa jih potniki v helikopterju zaradi izjemne večšine pilotov nismo občutili, nismo pristali na Kredarici. Kljub temu pa bo ta dan ostal v lepem spominu vseh, ki smo uživali v sončnem pogledu na dele Slovenije, ki so nam sicer nedostopni.

Bataljon opravlja zelo pomembne naloge tudi na civilnem področju, saj pomaga civilnim strukturam in organizacijam. Vključen je v sistem zaščite, reševanja in pomoči ter stalno sodeluje s svojimi zmogljivostmi na vajah za zaščito in reševanje civilnega prebivalstva ob naravnih in drugih nesrečah. Poleg tega tesno sodeluje s Planinsko zvezo Slovenije, za katero opravlja oskrbovanje planinskih domov, prevoz planincev ipd. Skrbi za iskanje in reševanje ponesrečencev v gorah in sodeluje z Gorsko reševalno službo, kateri omogoča najhitrejši dostop do težko prehodnih gorskih terenov. Helikopterska flota sodeluje tudi z gasilci, za katere opravlja opazovanje in javljanje morebitnih požarov.

Hvala pilotom, članu Gorske reševalne in policistu, ki so nam pomagali pri transportu na helikopter. Iskrena hvala Slovenski vojski in majorju Reku, ki je poskrbel, da smo užili nepozaben dan in da je vse potekalo po PS.

NA MEDNARODNEM TURNIRJU V GRADIŠKI TRETJI

Naša košarkarska ekipa je 29. in 30. septembra nastopila na tradicionalnem in dokaj močnem mednarodnem turnirju v Gradiški v Italiji.

Poleg domače ekipe CASTELVECCIO – GRADISCA so na turnirju nastopila še moštva: HOBIT – BRNO, STELA – ZAGREB, DP MERCATOR LJUBLJANA, BERGAMO in domača ekipa do 23 let.

Prvo mesto so osvojili organizatorji (Castalveccio), drugo ekipa Bergamo, tretje DP Mercator-Ljubljana, četrto so bili igralci domače ekipe do 23 let, peti Čehi, zadnji pa Hrvati.

MATEJ BRAJKOVIČ NA SP V BILJARDU

V Tampi na Floridi v ZDA je od 5. do 10. oktobra potekalo svetovno prvenstvo v biljardu za invalide na vozičkih.

Pred prvenstvom je bil še kvalifikacijski turnir, na katerem je nastopil tudi član našega društva Matej Brajkovič, ki je edini slovenski predstavnik v tej zanimivi športni panogi. Toda Mateju je nastop na turnirju služil le kot trening, saj sta mu dve bronasti kolajni, osvojeni na evropskih prvenstvih, že omogočali na SP avtomatičen nastop.

Na prvenstvu je nastopilo 43 tekmovalcev z Japonske, Evrope, Amerike in azijskih držav. Matej je računal na uvrstitev med osem najboljših na svetu, a mu na tekmovanju ni šlo najboljše. No, taka so bila pričakovanja. Sicer je pa že sam nastop na tako velikem tekmovanju za našega edinega tovrstnega športnika izjemen uspeh.

IZKUPIČEK NAMENJEN ZA NOVO KOMBI VOZILO

Športno društvo MAVRICA je 5. oktobra v športni dvorani v Kamniku pripravilo veliko humanitarno športno prireditev.

Njihova košarkarska ekipa MAVRICA CALCIT se je namreč v dobrodelni tekmi pomerila z moštvom GENERACIJA, društvo pa je celoten izkupiček namenilo nam za nakup novega kombi vozila. V moštvu GENERACIJA smo videli zveneča imena slovenske košarkarske scene, kot so: Slavko Kotnik, Dušan Hauptman, Franci Volaj, Pavle Polanec, Mario Kraljevič in drugi, ki so navduševali s svojimi košarkarskimi veščinami ter spominjali na čase njihovega aktivnega igranja.

Seveda so odlično igro prikazali tudi gostitelji, saj je bil rezultat ves čas srečanja izenačen.

Ob polčasu so v petnajstminutni tekmi zaigrali tudi košarkarji našega društva. Zeleni so zaigrali za ekipo Generacija, Beli pa za ekipo gostiteljev. Vsak koš kot tudi njihove bolj atraktivne akcije so z aplavzom nagradili tako gledalci kot igralci obeh ekip. Na končni rezultat 117:109 za Generacijo so vplivali Zeleni, ki so dosegli 23 točk, medtem ko so jih Beli priigrali 14.

Gledalce, goste in igralce je nagovoril tudi župan občine Kamnik Tone Smolnikar. Izrazil je veliko zadovoljstvo, da je kamniško športno društvo Mavrica izvedlo to humanitarno prireditev, ob nastopu naših košarkarjev in predstavitvi košarke na invalidskih vozičkih pa dodal znani slogan: »Vsi enaki – vsi enakovredni.« Lep športen dogodek je obogatila in popestrila tudi otroška plesna skupina MIK.

Ob zaključku tekme se je vsem, ki so kakorkoli prispevali pri organizaciji te humanitarne prireditve zahvalil predsednik Društva paraplegikov ljubljanske pokrajine Gregor Gračner.

Akcija za nakup novega kombija se je začela. In začelo jo je Športno društvo Mavrica iz Kamnika, zato se društvu, njenemu predsedniku Zdravcu Balantiču in njegovim sodelavcem še enkrat zahvaljujemo. Prireditev so podprli:

Občina Kamnik, Radio Hit, Goldi d.o.o., Vodoterm d.o.o., Inteco Commerce d.o.o., Niki Ješe, Pivovarna Laško, Radenska, Consal d.o.o.

V BRNU KOŠARKARJI DRUGI

Tradicija veleva, da je vikend v oktobru rezerviran za popotovanje na Češko, kjer je domača ekipa SK HOBIT Brno že tretjič zapored organizirala turnir v košarki na vozičkih.

Letos se je organizator še posebej potrudil, saj smo bivali v hotelu s štirimi zvezdicami, v Voronežu, kjer se je trlo ljudi iz avtomobilskega športa, saj je bila v Brnu tekma A1GP, različica F1.

V soboto smo po petkovi naporni poti že navsezgodaj odigrali tekmo s poljsko ekipo WSSiRN Start Katowice, ki ni bila kos našim fantom. Sledila je tekma z domačini, ki je bila žal prekinjena po tretji četrtini, ko je Ljubljana vodila za 5 pik - zaradi časovne stiske, saj je v isti dvorani sledila pomembna košarkaška tekma. Popoldan smo tako preživeli v posteljah, v nadomeščanju spanca in zmanjševanju utrujenosti.

Nedelja je bila razburljiva in napeta. Tekma z močnimi Avstrijci je bila za fante pravi izziv. Premagati zoprne, agresivne Sitting Bullse je bil pravzaprav cilj celotnega turnirja. Prva četrtina za ekipo Mercator Ljubljana ni bila nič kaj ugodna. Zgrešeni »zicerji«, tehnična Učakarju zaradi jezikanja in strogi sodnik Mitja so le še povečali nervozo med ljubljanskimi igralci. Zadnja četrtina je bila prava preizkušnja za živce in »pogrižene« nohte ljubljanske klopi. Šest sekund pred koncem so za eno piko vodili Avstrijci. Potem so naši fantje izvedli dva prosta meta: koš, odbita žoga in koš. 54 proti 52 za Ljubljano. Hura!

Zmaga je bila sladka, tako sladka, da je bilo nadaljevanje prekinjene sobotne tekme le formalnost. Na parket so vstopili predvsem naši novinci in pustili zmago domačinom.

Čeprav drugi v končni uvrstitvi, smo bili moralni zmagovalci. Vsaj zase.

Končni vrstni red:

1. Sitting Bulls
2. Mercator Ljubljana
3. SK HOBIT Brno
4. WSSiRN Start Katowice

LUKEŽIČ IN LISAC ODLIČNA

V četrtfinalnem dvoboju moških ekip kategorije 3 na EPINT-u v Kranjski Gori je naša dvojica Ivan Lisac in Bojan Lukežič izgubila s svetovnimi in olimpijskimi prvaki Francozi.

V dvojicah sta naša tekmovalca izgubila s 3:1, skupni izid dvoboja je bil 3:0 v korist prvih favoritov za končno zlato medaljo. Toda s tem, da sta se uvrstila v četrtfinale, je bil za naša tekmovalca zelo velik uspeh.

Potem ko sta klonila proti španskemu paru Pinas/Rodriguez s 3:1, sta Lukežič in Lisac v dopoldanskem dvoboju suvereno odpravila turško navezo (3:0), kar jima je odprlo pot v nadaljnje tekmovanje. To je bil tudi njun cilj. V osmini finala sta z lahkoto odpravila danski par Hansen/Sultić z maksimalnim izkupičkom 3:0 ter si zagotovila nastop v četrtfinalu. Čakalo ju izredno težko delo, saj sta naletela ravno na zmagovalno francosko dvojico. Žal sta četrtfinalni dvoboj izgubila, a kljub temu pokazala dobro igro.

MEDDRUŠTVENO ŠAHOVSKO TEKMOVANJE

DP ljubljanske pokrajine je 24. oktobra v svojih prostorih pripravilo z Društvom paralitikov Slovenije prijateljsko šahovsko tekmovanje.

Na črno-belih poljih so se v medsebojnih dvobojih pomerili po štirje šahisti iz vsakega društva. Za Društvo paralitikov so tekmovali: Dušan Kutin, Leopold Hočevnar, Srečo Obolner in Angel Černigoj, za gostitelje pa Edo Planinc, Zlatko Bernašek, Jože Plejnšek in Franci Cilenšek. Najboljši šahist srečanja je bil brez izgubljene partije naš tekmovalec Edo Planinc, sicer pa so bili boljši paralitiki, saj so v štirih kolih zbrali kar 11,5 točk. Po končanem tekmovanju in analiziranju partij so se dogovorili za povratno srečanje v prostorih Društva paralitikov.

Pred leti je bil šah med paraplegiki veliko bolj priljubljen, saj smo imeli različna tekmovanja in tradicionalne simultanke. Zdaj imamo v letu le še tri turnirje, zato bi bilo prav, da organiziramo še kakšno srečanje v tej lepi miselni igri.

KEGLJAČI OSVOJILI PREHODNI POKAL V TRAJNO LAST

Na 14. Magdičevem memorialu v kegljanju, ki ga je 26. oktobra ob podpori Zveze paraplegikov Slovenije pripravilo Društvo paraplegikov Prekmurja in Prlekije, je že tretjič zapored zmagala ekipa našega društva (Tabak, Rupnik, Cvar, Ivanišević) in tako prehodni pokal osvojila v trajno last.

Poleg ekipne zmage smo osvojili še prvi dve mesti tako v ženski kot tudi moški konkurenci. In tako lahko zapišemo, da ima DP ljubljanske pokrajine med slovenskimi paraplegiki najboljše kegljačice in kegljače.

Na kegljišču v Radencih se je v podiranju kegljev pomerilo 31 kegljačic in kegljačev iz sedmih pokrajinskih društev. Tekmovali so v ekipni in posamični konkurenci, med seboj pa so se pomerili tudi tetraplegiki in veterani. Zanimiv je podatek, da so skoraj vsi kegljači, kljub temu da so eno leto starejši, dosegli precej boljše rezultate kot na lanskoletnem tekmovanju. Zmagovalna ekipa našega društva je npr. podrla kar 74 kegljev več, mariborska 58, murskosoboška 23 itd.

Tekmovanje v Radencih je hkrati veljalo tudi za prvo kolo kegljaškega prvenstva paraplegikov.

Rezultati:

1. Ljubljana – 1.752
2. Maribor – 1.694
3. Murska Sobota – 1.623
4. Celje – 1.389
5. Koper – 1.187
6. Slovenj Gradec – 1.141
7. Novo mesto – 748

Člani – posamično:

1. Viktor Rupnik – LJ 461
2. Alojz Cvar – LJ 451
3. Alfred Lasetzky – MB 450
4. Tone Kanc – NM 438
5. Miran Jernejšek – MB 408

Članice – posamično:

1. Senka Ivanišević – LJ 436
2. Cvetka Štirn – LJ 406
3. Marta Janežič – MS 227

Tetraplegiki – posamično:

1. Marjan Štibler – MB 391
2. Slavko Dunaj – MS 376
3. Rajko Ternik – SG 334

Veterani – posamično:

1. Anton Simonič – MS 455
2. Ivan Žalig – MB 445
3. Franc Borovnjak – MS 399
4. Vlado Horvat – MS 393
5. Franc Kuhelj – NM 310

PREDSTAVITEV KNJIŽNICE OTONA ŽUPANČIČA

12. novembra je nekaj članov našega društva obiskalo Knjižnico Otona Župančiča na Kersnikovi 2 v Ljubljani, kjer sta nam Erika Pečnik in Tone Brlan predstavila programe za samoučenje jezikov ali računalništva ter njihovo celostno ponudbo.

Na zanimivi delavnici, ki so jo poimenovali »Knjižnica – vir znanja,« sta nas praktično seznanila tudi s sistemom Cobiss. Vsak za svojim računalnikom smo na različne načine poiskali svojo knjigo ali pa drugo raznovrstno gradivo, ki je razdeljeno na: monografske in serijske publikacije, članke in druge sestavne dele, zvočne posnetke, video posnetke in filme, računalniške CD-je in DVD-je, kartografsko, notno in slikovno gradivo, igrače in predmete ter izvedena dela in dogodke. Ta ponudba je res bogata in izredno pestra, saj v njej najdete praktične vse, kar vas na tem področju zanima.

Razprostrta se kar v štirih obsežnih etažah s posebnimi ponudbami za otroke, mlade, odrasle, središčem za samoučenje, virtualno knjižnico, šahovskim koticom in borzo znanja. Prav tako zanimivo in pestro ponudbo najdete tudi v enotah Kolodvor, Poljane in Nove Poljane. Njihova ponudba je tako obsežna, da bi porabili kar nekaj strani, če bi jo hoteli nekoliko bolj podrobno predstaviti. Zato vam svetujemo, da knjižnico obiščete in si sami ogledate njihovo ponudbo, kajti znanje je po kitajskem pregovoru zaklad, ki vedno sledi svojemu lastniku.

Knjižnica Otona Župančiča je bila z združitvijo Delavske, Mestne in Pionirske knjižnice ustanovljena v letu 1981. Kot posebno ugodnost pa naj omenimo brezplačno dostavo gradiva na dom starejšim in gibalno oviranim uporabnikom v Ljubljani. Tisti, ki smo izkoristili to izjemno priložnost, smo se v Knjižnico Otona Župančiča brezplačno včlanili, eno leto pa bomo brezplačno koristili tudi njihove usluge.

Znanje je zaklad, ki vedno sledi svojemu lastniku.

I. LIGAŠKO TEKMOVANJE V STRELJANJU

Društvo paraplegikov Istre in Krasa je ob podpori Zveze paraplegikov 17. novembra na strelišču v Ankaranu pripravilo I. ligaško kolo v streljanju z zračno puško.

S standardno puško so tekmovali strelci in strelke iz DP Prekmurja in Prlekije, DP severne Štajerske, DP jugozahodne Štajerske, DP Dolenjske, Bele krajine in Posavja, strelci organizatorja DP Istre in Krasa ter dva strelca iz našega društva. Veselka Pevec je bila v ženski konkurenci prva, Štefan Glavan pa je med paraplegiki zasedel 14. mesto.

NAŠ SUAD MED TEKMOVALNO ELITO V BODYBUILDINGU

Fitness zveza Slovenije je 17. novembra v novi športni dvorani v Medvodah priredila odprto državno prvenstvo Slovenije v fitnessu in bodybuildingu.

Prireditvev je bila res veličastna, zanimiva in pestra. Prava paša za oči. Trajala je več kot štiri ure in se zaključila z odprto fitness party, popestrile pa so jo plesne rocken'roll skupine, navijaške in akrobatske skupine, pevci, plesalci in drugi.

Med številnimi »mišičnjaki,« ki so tekmovali v različnih skupinah, in najlepše urejenimi tekmovalkami je izven konkurence nastopil tudi član našega društva Suad Hodžić, ki v fitnessu trenira kar petkrat tedensko, poleg tega pa dvakrat tedensko igra košarko. Na vprašanje, kaj mu fitness pomeni, je Suad omenil prednosti vadbe za ohranjanje zdravja in telesne kondicije, poudaril pa je, da se ob tem počuti predvsem bolj moški. No, voditelj pa je dodal, da tako jeklenege stiska roke že dolgo ni občutil.

NA ŠAHOVSKEM TURNIRJU V MARIBORU TRETJI

Društvo paraplegikov severne Štajerske je v okviru športnih programov in ob podpori Zveze paraplegikov Slovenije 22. novembra organiziralo meddruštveni šahovski turnir.

Enaindvajset šahistov iz DP Istre in Krasa, DP ljubljanske pokrajine, DP jugozahodne Štajerske, DP Prekmurja in Prlekije ter domačega društva se je v prostorih Taborke v

Mariboru pomerilo v hitropoteznem šahu. Šahisti in ena šahistka so tekmovali v ekipni in posamični konkurenci. Ekipa našega društva (Jože Plejnšek, Zlatko Bernašek, Milan Zlobko) je osvojila tretje mesto, tretje mesto pa je med enaindvajsetimi tekmovalci osvojil tudi naš šahist Jože Plejnšek. Tekmovanje je brez večjih zapletov vodil arbiter Boris Perkovič.

AKTIV MLADIH V KOLOSEJU

Aktiv mladih, ki ga vodi Rok Bratovž, je dejaven skozi vse leto.

Spomladi pripravijo nekajdnevno srečanje v našem domu v Semiču in organizirajo kakšen izlet, poleti se odpravijo za nekaj dni v Pacug, kjer se predajajo sončnim žarkom in kopanju, jeseni se srečajo z mednarodnimi prostovoljci, zima pa je primerna za obisk kakšne dobre kino predstave. Tako je bilo tudi zadnjega novembra, ko so se zbrali v ljubljanskem Koloseju. Ob pijači so malo posedeli in si izmenjali različne izkušnje, nato pa si ogledali vsak svoj film. Nekateri so se pripeljali s svojimi avtomobili, druge je pripeljal voznik Tomaž z društvenim kombijem.

IV. ODPRTI ŠAHOVSKI TURNIR V LITJI

Naše društvo je ob podpori Zveze paraplegikov Slovenije v prostorih gostišča Kovač v Litiji 1. decembra pripravilo že četrto odprto prvenstvo v šahu.

Vodil ga je sodnik Marko Jurič. Za pokal občine Litija in Društva paraplegikov ljubljanske pokrajine so se na črno-belih poljih pomerile šahistke in šahisti iz: DP jugozahodne Štajerske, severne Štajerske, DP Istre in Krasa ter šahisti organizatorja DP ljubljanske pokrajine. Naši šahisti: Zlatko Bernašek, Jože Plejnšek, Franci Cilenšek, Milan Zlobko in Jasmin Sabljaković so se več kot dobro uvrstili. Najboljše rezultate po so po švicarskem sistemu, kjer v primeru enakega števila točk odločajo točke iz pravilnika tega sistema, dosegli:

1. Vojko Gašperut (KP) – 6
2. Zlatko Bernašek (LJ) – 6
3. Jože Plejnšek (LJ) – 5
4. Fahir Bašič – 5
5. Franci Cilenšek (LJ) – 4
6. Franc Pinter (MB) – 4
7. Srečko Šilak (MB) – 4
8. Danilo Jakomin (KP) – 3,5
9. Milan Zlobko (LJ) – 3,5
10. Jasmin Sabljaković (LJ) – 3
11. Zlatko Mjhenič (MB) – 3
12. Jožica Kerč (CE) – 3
13. Marko Trogar (CE) – 3
14. Franc Ivenčnik (CE) – 2
15. Slavko Mikec (CE) – 1

IZOBRAŽEVALNI TEČAJI SE NADALJUJEJO

»Kar znaš, to veljaš!« je rek, ki velja za vse, zato pri društvu organiziramo različne izobraževalne tečaje – jezikovne, računalniške in šahovske.

Trenutno v prostorih društva na Dunajski 188 v Ljubljani potekata dva tečaja. Začetni tečaj angleščine z dvanajstimi tečajniki vodi predavateljica prof. Barbara Ivančič iz Panteon College International, začetni tečaj iz računalništva pa vodi (žal le z nekaj tečajniki) naš član Dušan Stritar.

Oba predavatelja sta začetne tečaje pri nas že vodila in oba sta bila pri slušateljih izredno priljubljena. Priključite se nam.

ČAS ZA POTEZO – EROTIČNE VSEBINE

USKLADITE NAPADE

Met na koš ne pomeni prav nič, če ga zgrešite. In pri preigravanju v romantičnem razmerju morate paziti na časovno usklajenost. Prestrezite njene potrebe, še preden bo to od vas zahtevala.

Taktika

PRAVI ČAS, DA JO UJAMETE:

Po 3. uri

Zvečer nastopi tako imenovano obdobje nemirnosti. Če boste predolgo čakali, boste zamudili svojo priložnost. Po 22. ali 23. uri se ozračje začne umirjati in aktivnosti upadejo. To je priložnost za vas, da se ji približate in: če bo s svojimi rameni obrnjena proti vam in vam bo namenila bežen pogled ali dva, to lahko pomeni, da se nagiba k tem, da bi vas spoznala, čeprav je v tistem trenutku z nekom že pogovarja.

Preigravanje

ČAS, DA JO POLJUBITE:

Ko je v položaju

Pri košarki na primer ne morete podati na slepo, če soigralec ne pričakuje žoge in podobno je s prvim poljubom. Gre za pogajanje med spoloma, polno neverbalnih sledi, ki pokažejo, ali je dama zainteresirana in na voljo. Tesno stisnjene ustnice pomenijo zavrnitev. Usta so kot varnostnik telesa in prepojena z živčnimi končiči. Če si ženske želijo poljuba, se želijo poprej postaviti v pravilen položaj in rahlo razprejo ustnice.

Zabijanje

ČAS, DA JI POKAŽETE NEBESA:

Pred kosilom

Zjutraj je sproščena in srečna. Verjetno ni še ničesar spila in njeno telo je popolnoma budno. Vam izdamo sebičen razlog? Po krepčilnem spancu ste tudi vi polni testosterona, kar pomeni, da se po vaši krvi pretaka obilo kemikalij, ki poskrbijo za erekcijo.

Prekršek

ČAS ZA ISKRENO OPRAVIČILO:

Naslednji dan

Kadar zaslišite zvok piščalke, ji pustite, da opravi proste mete - počakajte, da zventilira svojo jezo. Nato pa si vzemite dan in pustite, da se stvari ohladijo, preden skočite pred njo s polnim opravičilom. Naj se druga stran zave tega, da ste se zamislili, kaj ste storili in zakaj, pravijo strokovnjaki za zakonske zveze.

Konec tekme

ČAS ZA KONEC ZVEZE:

Dan, preden za nekaj časa odide službeno v tujino

Razdrtje zveze pusti za seboj kaotično stanje v možganih. Zato pa ponuja prisiljena razveza toliko čistejšo pot za konec razmerja. Učinek emocijske bombe lahko zmanjšate tudi s tem, da se z njo razidete takrat, ko ji gre v službi in v družbi dobro. Njena mreža prijateljev ji bo tako lažje pomagala prebroditi krizo, če ta sploh bo.

Men's health

V GOSTEH

OBOJESTRANSKI UŽITEK

Pravite, da boste odpotovali na poslovni sestanek v tujino za en teden, za ves mesec odšli na jadranje ali pa ste pravkar podpisali pogodbo za služenje domovini na Kosovu za eno leto? Prišel je torej čas, ko bodo morala umazano govoričenje in erotična sporočila zagotoviti obstoj vaši zvezi na daljavo.

SOLIRANJE

V najintimnejšem trenutku jo vprašajte, kako poskrbi zase, medtem ko vas ni. Povejte ji, da bi ta prizor radi nosili s seboj v mislih. Naj vam pokaže, ni pa nujno. In ne nadlegujte je, če tega ne želi storiti. Najbolje pa je, da to storita skupaj, da se ne bo počutila poceni in kot v izložbi.

UMAZANO GOVORJENJE

Gre za trening pred telefonskim seksom. Veliko žensk ima v postelji zavezan jezik (pa tudi moških), zato ji povejte, da si želite, da bi vas vodila skozi seks verbalno. Ženske priznavajo, da jih umazano govoričenje vznemirja, pa še tako bo lažje izvedela, kakšne so vaše seksualne fantazije. Stvar deluje tudi obratno.

TELEFONSKI SEKS

Gre za ohranjanje intimnosti in spolnosti, ki vas družita z njo. Poskrbite za to, da bosta oba prispevala dovolj napora v to, da bi lahko delovalo. Ženske priznavajo, da je najboljši del telefonskega seksa tisti, ko slišijo, da se je njihov moški vznemiril in pospešil dihanje ter seveda ob finišu, ko mu je prišlo. Seks ob vrnitvi domov bo fantastičen.

E-SEKS

Namesto da prečesavate in iščete mlade, pohotne najstnice, raje svoji ženi ali dekletu napišite vroče elektronsko pismo in zahtevajte odgovor. V umu si boste lahko ustvarili doživetje, telo pa se bo na to odzvalo. Če boste našli prave besede, jo bo to nedvomno predramilo. Gre za situacijo, v kateri na vsak način zmagate: lahko fantazirate, hkrati pa še izveste, kaj oboje najbolj vznemirja.

Men's health

10 NAJVEČJIH LAŽI, S KATERIMI VAS SPRAVI V POSTELJO

Lagati ni lepo, to vemo vsi. Toda moški se kdaj pa kdaj malce zlažemo. Še posebej, ko gre za seks. Saj veste, da je moškim seks najpomembnejši šport v življenju in ker se radi držimo pregovora: V vojni in ljubezni je vse dovoljeno, to niti ni tako hudo.

Pravzaprav to, kar počnemo, sploh ni laganje, ampak bolj izkrivljanje resnice, kar tehnično ni laž. Vsekakor pa to počnemo, da bi se ve počutile bolje. Naše laži, ko gre za seks, so dejanje absolutne predanosti in spoštovanja. To, da vas hočemo spraviti v posteljo, namreč ne pomeni, da hočemo biti zadovoljeni sami, nam je največje zadovoljstvo, da zadovoljimo vas. Če verjamete ...

1. Ti si najlepša ...

Prva in najbolj očitna laž, ki jo ponavadi še spregledate, se zgodi pri neposrednem pristopu. Čeprav obstajajo tudi nežni podtoni, npr.: "Ti imaš najbolj čarobne oči, kar sem jih kadarkoli uzrl," ali pa "Tvoje oči so kot planinski tolumni, v katerih bi se kopal celo noč," je namen tovrstnega laganja izključno laskanje, laskanje in še enkrat laskanje, tudi če govorjeno ni ravno resnica. Kaj hočemo, vsi vemo, da radi slišimo kaj lepega o sebi (tudi če ni popolnoma resnično).

2. Najprej se morava spoznati

Pri taktiki obratne psihologije igramo rahlo nezainteresiranost. Če je resnica, da bi vas najraje takoj odveli v sobane seksa in naslade, se pretvarjamo, da nas ne zanimate. Če beseda nanese na seks, se ponavadi izgovorimo: "Najprej te moram spoznati, da lahko nadaljujemo," kar ponavadi povzroči neverjeten odziv. Bolj kot se moški branimo, bolj si nas želijo. Ne boste verjele, kako moški trpimo, ko se moramo pretvarjati, da smo nezainteresirani.

3. Ali imaš punco?

Nobeno dekle noče biti druga violina. In mi to dobro vemo, saj tudi noben fant noče biti druga violina. Če nas dekle vpraša: "Ali imaš punco?" bo vsak moški v trenutku odgovoril: "Ne!" Nekateri bodo dodali pred ali za zelo odločno izrečenim ne še pridevnik trenutno.

4. Jaz dekleta spoštujem

Pri tej laži gre spet za pojav obratne psihologije. Če punca začne sumiti, da nam po glavi roji le beseda seks, seks in še enkrat seks (kar je v resnici tudi edina resnica) in nas vpraša jezno in neposredno: "A ti hočeš seksati z menoj?" s tonom, ki kaže, da nikakor noče seksati z nami, se takoj izmuznemo v slogu: "Ali si normalna, jaz nisem tak ... Jaz nikoli ne seksam na prvem zmenku ... Jaz nisem kot drugi moški ... Veš, jaz dekleta spoštujem." Rezultat je za nas (in potemtakem tudi za vas) ugoden.

5. Dobri profesor /g. doktor

Ker hočemo biti moški v vaših očeh največji 'carji', se zlažemo tudi pri kakšni čisto vsakdanji stvari, kot je vprašanje: "Kaj pa ti delaš?" Takrat ponavadi začnemo razlagati o poklicu, ki ga sicer dobro poznamo, tako da lahko o svojem navideznem poklicu nakladamo pozno v noč. Nekaj primerov: "Učim 2. razred v osnovni šoli," ali pa: "Igram v amaterskem gledališču (v Ivančni Gorici)," morda: "Sem doktor na torakalni kirurgiji."

6. Iščem resno zvezo in ne hitri seks

Če se nam zgodi, da se ženska začne zanimati za nas, kljub temu pa ni dovolj prepričana, nam ni treba uporabiti laži št. 4, ampak se odločimo za naslednje: puncici hočemo pokazati, da gojimo do nje prav posebna čustva, in napeljemo pogovor na razmerja in seks. Ob primernem trenutku izrečemo: "Iščem resno zvezo, ne pa enonočne afere," čeprav je resnica popolnoma drugačna – z dekletom bi seksali že pred dvema urama.

7. Jaz tudi

Ta laž zahteva pravega profesionalca. Gre za taktiko z imenom Koliko skupnega imava, ki je kar veliko odstotek moških ne zna izrabiti (z drugimi besedami: za to laž moraš biti rojeni lažnivec). Na stavek "Jaz imam rada ...," je naš odgovor vedno: "Jaz tudi," tudi če je seznan stvari, ki jih ima rada, še tako nenavaden, npr: "Rada imam jogo" (resnični odgovor: "Oh, ne!"), "Obožujem pilates" (resnični odgovor: "Kaj?"), "Moja najljubša jed so špageti" (resnični odgovor: "Zakaj jaz?!"), "Sem še devica." (resnični odgovor: "Jaz pa ne.").

8. Celulit me ne moti

Vemo, da nihče ni popoln, in vemo, da je celulit sovražnik žensk št. 1 (tudi zato, ker beremo Cosmopolitan). In če pogovor nanese na celulit, se z lahkoto zlažemo: "Mene celulit ne moti," čeprav nam v resnici ni najbolj všeč. Različice na temo so: "Rad imam majhne prsi; všeč so mi močnejše; punca mora imeti veliko rit ..." Vse za to, da se ve bolje počutite in da mi dobimo svoje.

9. Ti si zame edina

Precej obrabljena fraza, toda v nekaterih primerih še vedno uporabna, če je punca le dovolj romantična in naseda takšnim in podobnim lažem. Seveda pravi lažnivec

dobro preceni, ali lahko uporabi to laž ali raje počaka na kakšno drugo. Ponavadi se ta laž izreče za že izrečeno lažjo št. 1 (če je punca nasedla št. 1, bo tudi št. 9 ... in verjetno tudi št. 10).

10. Poklical te bom

Zadnja in ultimativna laž. Ko dobimo svoje, je včasih bolje, da se ne držimo zgoraj omenjenih trditev (kdo hudiča hoče trenirati jogo, čez dan delati kot učitelj, imeti resno zvezo, spoštovati dekleta, se ljubiti s celulitom, hoditi z najlepšo punco, ali še huje, hoditi z dvema). Zato je precej priročna prav zadnja laž. Če vam reče: "Poklical te bom," v resnici misli: "Bob TM daj, da izgubim telefon, še bolje, da mi ga povalja valjar ali da mi pade v reko, da zamenjam številko in se preselim v Tokio.

Na koncu se vsak človek nauči, da ima laž kratke noge in da če hoče imeti resno zvezo, ne bo uporabil nobene od zgoraj omenjenih laži (razen mogoče laži št. 1, 2, 4, 6, v redkih primerih 7, 8 in 9).

Ko veste, da laže

Pozor! Preberite nekaj že kar preveč očitnih kvazi romantičnih laži, s katerimi bo začel svoj 'napad'.

1. Tvoja lepota je kot neokrnjena narava. Čista, spokojna in divja. Naj bom tvoj! Ti si lepa kot roža in tvoj cvet je lepši od jutranje svetlobe.
2. Če bi bila misel, bi te lahko dojel. Če bi bila energija, bi te lahko doživel. Ker pa si pojem, mi dovoli, da te spoznam.
3. Tazadnja od Kylie Minogue ni nič v primerjavi s tvojo.
4. Tvoje oči me spominjajo na dva prečudovita (doda barvo vaših oči) tolmuna, v katerih bi se z veseljem okopal.
5. Ali lahko flirtam s teboj?
6. Živijo, nisem vedel, da angeli lahko letajo tako nizko.
7. No, končno sem te našel. Tebe, dekle mojih sanj.

Cosmopolitan

DOSTOPNOST, OPROSTITVE

I. Olajšave in oprostitev

Poleg davčnih in carinskih olajšav in oprostitev pripadajo skladno z veljavno slovensko ureditvijo invalidom tudi druge olajšave in oprostitev, ki so vsebovane v številnih različnih predpisih. V nadaljevanju bomo na kratko opozorili na aktualne olajšave in oprostitev, pri čemer se bomo osredotočili zgolj na tiste olajšave in oprostitev, ki pripadajo invalidom na podlagi predpisov, izdanih na državni ravni. V tem pregledu ne bomo obravnavali morebitnih olajšav in oprostitev, ki jih invalidom podeljujejo predpisi občin skladno s 6. alinejo drugega odstavka 21. člena Zakonu o lokalni samoupravi - uradno prečiščeno besedilo (Uradni list RS, št. 100/2005), po kateri občina za zadovoljevanje potreb svojih prebivalcev opravlja med drugim tudi javne naloge povezane s pospeševanjem služb socialnega skrbstva za invalide. Prav tako ne bomo obravnavali olajšav in oprostitev, ki jih invalidom priznavajo zasebne organizacije in posamezniki, ki delujejo bodisi na pridobitni bodisi na nepridobitni način.

Vsako izmed predstavljenih pravic bomo opredelili po pravni podlagi, upravičencih, vsebini pravice, v posameznih primerih pa bomo glede na naravo pravice na kratko opisali tudi postopek oz. način uveljavitve takšne pravice.

1. Upravna taksa

Zakon o upravnih taksah določa:

a. v 2. in 5. točki prvega odstavka 24. člena **pravico do oprostitve plačila upravnih taks:**

i. invalidskim organizacijam, in sicer za dokumente in dejanja v zvezi z izvajanjem namena, za katerega so ustanovljene;

ii. invalidom, za katere je določeno v zdravstvenem spričevalu, da smejo voziti le prirejeno vozilo, in sicer v postopku za pripustitev k vozniškemu izpitu, za vozniško dovoljenje in za izdajo ter podaljšanje veljavnosti vozniškega in prometnega dovoljenja;

b. v 5. točki 23. člena v zvezi s 3. alinejo prvega odstavka 25. člena, da **posamezne takse ne plačujejo** taksni zavezanci - posamezniki v slabih premoženjskih razmerah, kamor so že po zakonski domnevi uvrščeni prejemniki nadomestila za invalidnost po predpisih, ki urejajo varstvo odraslih telesno in duševno prizadetih oseb;

c. v 15. točki 28. člena, da so med drugim takse oproščeni dokumenti in dejanja, v postopku za uveljavitev pravic, ki so z zakonom priznane invalidom, vojnim veteranom in žrtvam vojnega nasilja.

2. Izvršba in zavarovanje

Zakon o izvršbi in zavarovanju določa:

a. v 7. točki prvega odstavka 79. člena, da predmet izvršbe niso pripomočki, ki so bili dani invalidu ali drugi osebi s telesnimi hibami na podlagi predpisa ali si jih je sam nabavil in so nujni za opravljanje njegovih življenjskih funkcij;

b. v 8. točki 101. člena, da je iz izvršbe izvzeto nadomestilo za invalidnost po zakonu, ki ureja družbeno varstvo duševno in telesno prizadetih oseb;

c. v 10. točki 101. člena, da so iz izvršbe izvzeti dohodki od občasnega dela invalidov, ki so vključeni v institucionalno varstvo po zakonu, ki ureja socialno varstvo, in jih pridobivajo izven kriterijev redne zaposlitve;

d. v drugem odstavku 102. člena, da je na prejemke vojnih in mirovnih vojaških invalidov iz naslova invalidnine, ortopedskega dodatka in invalidskega dodatka mogoče seči z izvršbo samo za terjatve iz naslova zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal, in sicer do polovice teh prejemkov.

3. Cestni promet

Zakon o varnosti cestnega prometa določa:

a. v drugem odstavku 53. člena določa, da sme parkirati vozilo:

i. na označenem parkirnem prostoru za invalida (ob ustrezni označitvi parkiranega vozila z veljavno parkirno karto);

ii. na krajih, kjer to sicer ni dovoljeno, če tako parkirano vozilo ne ogroža drugih udeležencev v cestnem prometu ali jih ne ovira v smislu 2. do 7. točke petega odstavka 123. člena tega zakona;

oseba, ki ima zaradi izgube, okvare ali paraliziranosti spodnjih ali zgornjih okončin ali medenice priznana najmanj 60% telesno okvaro, osebe z multiplo sklerozo in osebe z mišičnimi in živčno mišičnimi obolenji z ocenjeno najmanj 30% telesno okvaro;

težko telesno prizadeta oseba, ki ji je zaradi tega priznana invalidnost po predpisih o varstvu telesno in duševno prizadetih oseb; spremljevalec, ki vozi in spremlja osebo iz prve ali druge alineje tega odstavka, ki sama ne more ali ne sme voziti motornega vozila, težko duševno prizadeta oseba, ki ji je zaradi tega priznana invalidnost po predpisih o varstvu telesno in duševno prizadetih oseb ali oseba, ki je slepa;

spremljevalec, ki vozi in spremlja mladoletno osebo, ki je težko telesno ali duševno prizadeta oziroma je zaradi izgube, okvare, paraliziranosti spodnjih okončin ali medenice ovirana pri gibanju.

Navedenim osebam ter zdravstveni službi, socialni službi oziroma invalidski organizaciji, katere delavci obiskujejo oskrbovance na domu zaradi nujnih in

neodložljivih storitev, potrebnih za njihovo zdravje in življenje, izda parkirno karto na njeno zahtevo upravna enota, na območju katere ima stalno prebivališče ali začasno prebivališče oziroma sedež;

b. v drugem odstavku 186. člena podeljuje invalidom, ki vozijo izključno svojim zmožnostim prilagojena motorna vozila **pravico do kritja stroškov kontrolnega zdravstvenega pregleda** s strani Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

4. Turistična taksa

Zakon o spodbujanju razvoja turizma določa v 27. členu, da so ob predložitvi ustreznih dokazil **plačila turistične takse oproščene** med drugim osebe, pri katerih je podana invalidnost oziroma telesna okvara (fotokopija odločbe pristojnega organa, iz katere je razvidna invalidnost oz. telesna okvara, fotokopija potrdila oziroma izvedenskega mnenja pristojne komisije o ugotavljanju invalidnosti oziroma telesni okvari ali na podlagi članske izkaznice invalidske organizacije), ter otroci in mladostniki (fotokopija odločbe, ki zadeva razvrščanje in usmerjanje otrok s posebnimi potrebami).

5. Prispevek za RTV Slovenija

Zakon o Radioteleviziji Slovenija določa v drugem odstavku 32. člena, da so **plačila mesečnega prispevka za RTV Slovenija oproščeni** invalidi s 100% telesno okvaro, invalidi z manj kot 100% telesno okvaro, če jim je priznana tudi pravica do dodatka za postrežbo in tujo pomoč, ter osebe, ki so trajno izgubile sluh, prav tako pa so plačila oproščene tudi invalidske organizacije. Navedene osebe lahko uveljavljajo oprostitev prispevka le na podlagi odločbe Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije ali drugega organa, ki ugotavlja stopnjo invalidnosti.

6. Stanovanjsko področje

Stanovanjski zakon določa v 87. členu, da imajo invalidi in družine z invalidnim članom prednost pri dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem. Poleg tega Pravilnik o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem v 3. členu določa, da lahko invalidi, ki so trajno vezani na uporabo invalidskega vozička ali trajno pomoč druge osebe, ne glede na kraj stalnega prebivališča, zaprosijo za pridobitev neprofitnega stanovanja tudi v drugi občini, kjer so večje možnosti za zaposlitev ali kjer jim je zagotovljena pomoč druge osebe in zdravstvene storitve. Citirani pravilnik v 14. členu še določa, da se kot izjema za invalida oziroma družino z invalidnim članom, ki mu je otežkočeno ali preprečeno normalno gibanje, kot zgornja meja pri izračunavanju subvencij k najemninam uporablja dejanska površina stanovanja, v 15. členu pa da se pri dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem lahko preseže površinske normative z upoštevanjem dodatnega dnevnega ali spalnega prostora, če to zahtevajo družinske ali socialno zdravstvene razmere kot na primer, med drugim, če gre za težjo invalidnost, težjo bolezen, ki terja trajno nego in podobno. Citirani pravilnik v 16. členu tudi določa, da je potrebno v primeru, če je neprofitno stanovanje namenjeno invalidu oziroma družini z invalidnim članom, ki mu je otežkočeno oziroma preprečeno normalno gibanje, ob dodelitvi neprofitnega stanovanja upoštevati potrebo po odpravi arhitektonskih ovir v stanovanju ali pri dostopu ali izhodu iz stanovanjske stavbe, kakor tudi zadostne površine za gibanje z invalidskim vozičkom.

7. Gradnja objektov

Zakon o graditvi objektov določa v 17. členu obveznosti v zvezi z zagotavljanjem neoviranega gibanja funkcionalno oviranih oseb. Navedeni zakon med drugim določa, da morajo vsi objekti v javni rabi, ki so na novo zgrajeni po določbah tega

zakona in objekti v javni rabi, ki se rekonstruirajo po določbah tega zakona, zagotavljati funkcionalno oviranim osebam dostop, vstop in uporabo brez grajenih in komunikacijskih ovir, pri čemer zakon posebej določa, da se dostop, vstop in uporaba objektov brez grajenih in komunikacijskih ovir zagotavlja s projektiranjem in gradnjo.

8. Nacionalni stanovanjski program

Skladno z **Nacionalnim stanovanjskim programom** in razpisi Stanovanjskega sklada RS je imela kategorija invalidov oziroma družine z invalidnim članom oziroma otrokom, motenim v telesnem in duševnem razvoju ali trajno nesposobnim za delo (za invalidnost prosilca posojila ali ožjega družinskega člana njegove družine se je upoštevala invalidnost s 100% telesno okvaro, ugotovljena s sklepom ali odločbo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje), ob upoštevanju kriterijev razpisa **prednost oziroma jim je bilo dodeljeno večje posojilo.**

9. Povračilo za uporabo cest

Uredba o določitvi letnih povračil za uporabo cest, ki jih plačujejo uporabniki cest za cestna motorna vozila in priklopna vozila določa v 5. členu, da se lahko uveljavi za osebne avtomobile (M1-OSEBNI AVTOMOBIL) z motorjem delovne prostornine bencinskega motorja do vključno 1800 ccm in dizelskega motorja do vključno 1900 ccm, osebne avtomobile z avtomatskim menjalnikom z delovno prostornino bencinskega motorja do vključno 2000 ccm in dizelskega motorja do vključno 2200 ccm ter za kombinirana vozila (M1-OSEBNO VOZILO z obliko nadgradnje: "AF-večnamensko vozilo"), prirejena za prevoz invalida na invalidskem vozičku, ki se uporabljajo za prevoz:

1. oseb, pri katerih je ugotovljena najmanj 80% telesna okvara ali 80% vojna invalidnost ter oseb, pri katerih je zaradi izgube, okvare ali paraliziranosti spodnjih okončin ali medenice ugotovljena najmanj 60% telesna okvara ali 60% vojna invalidnost;
2. oseb, ki so popolnoma izgubile vid na obeh očesih;
3. oseb z zmerno, težjo ali težko telesno ali duševno prizadetostjo, ki jim je priznana invalidnost po predpisih o družbenem varstvu telesno in duševno prizadetih oseb in
4. otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, ki jih zdravstveni zavodi spremljajo kot rizične v razvoju.

pravica do oprostitev plačila letnega povračila za uporabo cest iz 2. in 3. točke 2. člena citirane uredbe.

Navedena uredba podrobneje predpisuje dokazila za izkazovanje pogojev, pri čemer se lahko uveljavlja navedena oprostitve zgolj za eno vozilo (izjema so invalidske organizacije, ki prav tako lahko uveljavljajo navedeno pravico). O oprostitvi plačila letnega povračila za uporabo cest odloča Direkcija Republike Slovenije za ceste z odločbo, zoper katero je dovoljena pritožba na Ministrstvo za promet. Če je bilo letno povračilo za uporabo cest plačano pred dokončnostjo odločbe, ima upravičenec pravico do vračila vplačanega letnega povračila za uporabo cest od dne vložitve vloge za oprostitve.

10. Ukrepi za končne uporabnike invalide

Uredba o ukrepih za končne uporabnike invalide določa, da imajo končni uporabniki - invalidi, kamor se po 2. členu uvršča slepe ali slabovidne končne uporabnike oziroma naročnike, ki jim je bila ugotovljena najmanj 90% telesna okvara zaradi izgube vida; gluhe ali naglušne končne uporabnike oziroma naročnike, ki jim je bila ugotovljena najmanj 70% telesna okvara zaradi izgube sluha; končne uporabnike

oziroma naročnike, ki jim je bila ugotovljena najmanj 80% telesna okvara s tem, da je najnižji odstotek posamezne telesne okvare, ki se seštevata, vsaj 70%;

a. skladno s 3. členom **pravico do prednostne obravnave za priključitev na javno telefonsko omrežje na fiksni lokaciji**. Končni uporabniki - invalidi, ki nimajo zagotovljenih sredstev za zadovoljevanje minimalnih življenjskih potreb v višini, ki omogoča preživetje, imajo **pravico do 50% popusta pri priključitvi na javno telefonsko omrežje na fiksni lokaciji**.

Prav tako mora izvajalec brezplačno prednostno obravnavati končne uporabnike - invalide v primeru odprave napake na dostopnem vodu do končnega uporabnika - invalida. Če končni uporabnik - invalid ni hkrati naročnik, izkazuje svoje upravičenje s potrdilom o stalnem ali začasnem prebivališču na naslovu, kjer je omrežna priključna točka, ki jo uporabljajo;

b. skladno s 4. členom morajo biti:

i. splošni pogoji za dostop do javno dostopnih telefonskih storitev na fiksni lokaciji in ustrezajoči cenik dostopni v zvočnem zapisu oziroma v takšni obliki, ki omogoča pregledovanje z Braillovo vrstico;

ii. izvajalec univerzalne storitve mora zagotoviti invalidom, ki nimajo zagotovljenih sredstev za zadovoljevanje minimalnih življenjskih potreb v višini, ki omogoča preživetje, 5% popust pri mesečni naročnini za javno dostopne telefonske storitve na fiksni lokaciji;

iii. izvajalec univerzalne storitve mora omogočiti, da se slepi in slabovidni naročniki invalidi lahko seznanijo z višino računa z govornimi sporočili.

c. skladno s 5. členom mora izvajalec univerzalne storitve ob ustreznem predhodnem preverjanju upravičenosti omogočiti, da so slepim in slabovidnim končnim uporabnikom invalidom na posebni brezplačni številki dostopni podatki iz univerzalnega imenika v govorni obliki in da jim je na tej številki zagotovljena tudi pomoč pri posredovanju klicev.

11. Omrežje Arnes

Kriteriji upravičenosti do povezave v omrežje Arnes določajo, da imajo invalidi in invalidske organizacije možnost uporabljati storitve interneta (elektronski naslov, možnost pregledovanja pošte preko spleta, ustrezen prostor na strežniku za elektronski naslov in postavitve spletne strani, stalni IP naslov v primeru dostopa preko kabelskega omrežja).

II. Invalidi in invalidske organizacije v davčni sferi

V preteklosti so imeli invalidi v davčni sferi poseben status in razne davčne olajšave, ki so jih nekateri bolj, nekateri manj uspešno in pravilno izkoriščali. Zaradi zaostitve socialnih programov so se posebni davčni položaji invalidom zaostri. Posebnosti, ki so jih invalidi v davčni sferi še vedno deležni, se delijo na dva segmenta: invalida kot fizično osebo ter status invalidskih organizacij.

Zakonska določila po posameznih davčnih področjih so naslednja:

1. Področje obdavčitve z davkom na dodano vrednost

Fizična oseba in nakup medicinskih pripomočkov z nižjo 8,5% davčno stopnjo:

Po določilu zakona je nakup medicinske opreme, pripomočkov in drugih sredstev, ki so namenjena za lajšanje ali zdravljenje okvare ali invalidnosti in so namenjena izključno za osebno uporabo, vključno z njihovim vzdrževanjem.

Invalidske organizacije so pri davku na dodano vrednost omenjene na več področjih:

O Opravljanje storitev, ki so oproščene plačevanja davka na dodano vrednost so: socialno varstvene storitve, vključno s storitvami domov za starejše, in promet blaga, ki je z njimi neposredno povezan, ki jih kot javno službo opravljajo javni socialno

varstveni zavodi ali druge osebe na podlagi koncesije, ali ki jih opravljajo druge nepridobitne organizacije, ki se po predpisih štejejo za dobrodelne, invalidske organizacije ali organizacije za samopomoč;

O Prejem donacij: Donacije so oproščene plačila davka na dodano vrednost, v kolikor prejmejo donacije v obliki denarnih sredstev; v kolikor prejmejo donacijo v obliki stvari, mora donator obračunati davek.

O Prejem sredstev za reklamiranje: reklamiranje pomeni opravljanje storitve za pridobitne namene in mora organizacija od zneska zaračunati tudi davek na dodano vrednost po splošni 20% davčni stopnji.

2. Področje davka na motorna vozila: nakup avtomobila

Pri nakupu avtomobila so invalidi kot fizične osebe v posebnem položaju in sicer davka na motorna vozila ni potrebno plačati od vozil, ki so nabavljena za prevoz invalidov, in sicer od:

O enega novega osebnega avtomobila z delovno prostornino:

- i. bencinskega motorja do 1,8 l ali
- ii. dieselskega motorja do 1,9 l oziroma

O enega novega osebnega avtomobila z avtomatskim upravljanjem in delovno prostornino:

- i. bencinskega motorja do 2 l ali
- ii. dieselskega motorja do 2,2 l

O od kombi vozila, posebej prirejenega za prevoz invalidov na invalidskem vozičku, ki ga največ enkrat v petih letih kupijo invalidske organizacije in osebe, ki imajo vozniško dovoljenje ali jim je potrebna pomoč drugih oseb, ki imajo vozniško dovoljenje.

Osebe, ki lahko izkoristijo oprostitev plačila davka na motorna vozila so:

O osebe pri katerih je zaradi izgube, okvare ali paraliziranosti spodnjih okončin ali medenice nastala najmanj 80% telesna okvara;

O osebe, ki so popolnoma izgubile vid na obeh očesih;

O osebe z zmerno, težjo ali težko telesno ali duševno prizadetostjo, ki jim je priznana invalidnost po zakonu, ki ureja družbeno varstvo telesno in duševno prizadetih oseb;

O otroci, ki potrebujejo posebno nego in varstvo.

Oprostitev plačila davka lahko fizične osebe uveljavljajo skladno s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter na podlagi odločbe Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije oziroma pristojnega centra za socialno delo.

Invalidske organizacije lahko uveljavljajo oprostitev na podlagi potrdila ministrstva, pristojnega za delo, družino in socialne zadeve.

Tisti, ki so navedeno oprostitev izkoristili, morajo avtomobil za navedene namene uporabljati najmanj 5 let, v nasprotnem primeru morajo davek naknadno plačati.

To ne velja le v primeru, če invalid umre pred potekom petletnega roka.

Enaka pravila veljajo, če invalid ni sam voznik, temveč lahko v njihovem imenu motorno vozilo vozijo starši oziroma skrbnik ali osebe, ki imajo pisno pooblastilo upravičenca, njegovih staršev oziroma skrbnika brez obvezne navzočnosti invalida v motornem vozilu.

3. Področje dohodnine - obdavčitev fizičnih oseb

Posebne določbe, ki bi se nanašala na invalide, imamo v Zakonu o dohodnini le med olajšavami, ki jih invalidi lahko izkoristijo ob prejemanju izplačil in ob letni napovedi za dohodnino.

Tako so invalidi upravičeni do naslednjih olajšav:

O Posebne osebne olajšave:

Zmanjšanje letne davčne osnove za znesek 3,441.500 tolarjev in sicer rezidentu, invalidu s 100% telesno okvaro ob pogoju, da mu je bila priznana pravica do tuje nege in pomoči, na podlagi odločbe ZPIZ-a, centra za socialno delo ali občinskega upravnega organa, pristojnega za varstvo borcev in vojaških invalidov.

Zmanjšanje letne davčne osnove v višini 14,5% odmerjenega nadomestila iz obveznega invalidskega zavarovanja kot delovni invalid po predpisih, ki urejajo obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje v Sloveniji.

O Posebne olajšave za vzdrževane družinske člane:

Zmanjšanje letne davčne osnove za vzdrževanje otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo za znesek 3,441.500 tolarjev; za tega otroka se šteje otrok, ki:

- ima pravico do dodatka za nego otroka v skladu z zakonom o starševskem varstvu in družinskih prejemkih,
- ima pravico do dodatka za pomoč in postrežbo v skladu z zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ali
- je skladno s predpisi o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb za delo nezmožen.

Pogoja za uveljavljanje te olajšave sta:

- pridobitev ustrezne odločbe ZPIZ-a Slovenije oz. centra za socialno delo in
- bivanje in oskrba otrok doma; v kolikor je otrok v tuji oskrbi, se olajšava prizna sorazmerno bivanju doma.

Ob spremembi zakonodaje velja omeniti, da navedena olajšava za otroke s posebnimi potrebami velja ne glede na starost otroka.

OLAJŠAVE PRI OPRAVLJANJU DEJAVNOSTI

Poleg navedenih olajšav pri odmeri dohodnine za posamezno leto, so za osebe, ki opravljajo dejavnost, določene še naslednje olajšave:

Za zavezance, ki so invalidne osebe in opravljajo dejavnost:

O zavezanec, ki kot invalidna oseba opravlja dejavnost, lahko ob pogoju, da ne zaposluje delavcev, uveljavlja znižanje davčne osnove v višini 30% povprečne mesečne plače zaposlenih v Sloveniji;

O zavezanec invalid s 100% telesno okvaro ali zavezanec - gluha oseba pa v višini 60% povprečne mesečne plače zaposlenih v Sloveniji za vsak mesec opravljanja dejavnosti.

Ostali zavezanci, ki opravljajo dejavnost ob pogoju, da zaposluje invalidne osebe, lahko pri obdavčitvi dohodka iz dejavnosti upošteva naslednje olajšave:

O pri zaposlovanju invalidne osebe lahko uveljavlja znižanje davčne osnove v višini:

- 50% izplačane plače te osebe ali

- višini 70% izplačane plače v kolikor je zaposlena invalidna oseba s 100% telesno okvaro ali gluha oseba.

O znižanje davčne osnove v višini 70% izplačanih plač pri zavezancu, ki zaposluje invalidne osebe nad predpisano kvoto in katerih invalidnost ni posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri istem delodajalcu. Pomembno je še določilo, da se v predpisano kvoto všttevajo najprej osebe s starejšim datumom podpisane pogodbe o zaposlitvi.

OLAJŠAVE ZA DONACIJE

Osebe, ki opravljajo dejavnost in dajejo donacije, lahko znižujejo svojo davčno osnovo tudi za znesek 0,3% obdavčenih prihodkov ob pogoju, da so prejemniki navedenih donacij organizacije, ki se ukvarjajo z nepridobitno dejavnostjo, med njimi tudi: humanitarno, dobrodelno, znanstveno, vzgojnoizobraževalno dejavnostjo rezidentom Slovenije, ki so za navedene dejavnosti tudi ustanovljene.

Takšno olajšavo lahko izkoristijo osebe, ki opravljajo dejavnost tudi pri izplačilu donacij organizacijam, ki se ukvarjajo z rehabilitacijo invalidnih oseb.

4. Področje obdavčitve gospodarskih družb in drugih pravnih zavezancev

Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb, ki opredeljuje način obdavčitve pravnih oseb, za fizične osebe - invalide ne določa izjem oziroma olajšav ali oprostitev. V preteklem davčnem sistemu so imela invalidska podjetja poseben status - ob izpolnjevanju določenih pogojev so bila oproščena plačila davka od dobička. Zaradi - na žalost - precejšnjih izigravanj te oprostitve in tudi goljufij je nova davčna zakonodaja odpravila poseben status invalidnih podjetij.

Možnosti uveljavljanja sredstev, ki jih družbe namenijo invalidnim osebam ali invalidskim organizacijam lahko najdemo le med olajšavami, ki so precej podobne tistim, ki jih lahko uveljavljajo tudi fizične osebe, ki opravljajo dejavnost in zaposlujejo invalidne osebe.

Tako lahko gospodarske družbe in drugi zavezanci za davek od dohodka pravnih oseb upoštevajo naslednje olajšave:

O pri zaposlovanju invalidne osebe lahko uveljavlja znižanje davčne osnove v višini:

- 50% izplačane plače te osebe ali

- višini 70% izplačane plače v kolikor je zaposlena invalidna oseba s 100% telesno okvaro ali gluha oseba.

O znižanje davčne osnove v višini 70% izplačanih plač pri zavezancu, ki zaposluje invalidne osebe nad predpisano kvoto in katerih invalidnost ni posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri istem delodajalcu. Pomembno je še določilo, da se v predpisano kvoto všttevajo najprej osebe s starejšim datumom podpisane pogodbe o zaposlitvi.

OLAJŠAVE ZA DONACIJE

Pravne osebe in drugi zavezanci za davek od dohodkov pravnih oseb in dajejo donacije, lahko znižujejo svojo davčno osnovo tudi za znesek 0,3% obdavčenih prihodkov, ob pogoju, da so prejemniki navedenih donacij organizacije, ki se ukvarjajo z nepridobitno dejavnostjo, med njimi tudi: humanitarno, dobrodelno, znanstveno, vzgojnoizobraževalno dejavnostjo rezidentom Slovenije, ki so za navedene dejavnosti tudi ustanovljene.

Takšno olajšavo lahko izkoristijo pravne osebe tudi pri izplačilu donacij organizacijam, ki se ukvarjajo z rehabilitacijo invalidnih oseb.

POSEBEN STATUS ZAVEZANCEV, KI OPRAVLJAJO NEPRIDOBITNO DEJAVNOST

Z vidika obdavčitve poslovanja po zakonu o davku od dohodkov pravnih oseb imajo poseben status organizacije, kot so zavodi, društva, ustanove,... ki so v skladu s posebnim zakonom ustanovljeni za opravljanje nepridobitne dejavnosti in imajo svoje poslovanje skladno z ustanovnim zakonom.

V takih primerih zavezanci ne plačujejo davka od nepridobitne dejavnosti; v kolikor opravljajo mešano dejavnost: to je pridobitno in nepridobitno, so zavezani k obračunu in plačilu davka le od pridobitne dejavnosti.

POSEBNOSTI PRI INVALIDSKIH PODJETJIH

Pridobitev statusa invalidskega podjetja lahko gospodarska družba pridobi na podlagi izpolnjevanja določil po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov. Ta poseben status sicer ne vpliva na samo obdavčitev podjetja, nosi pa s sabo druge oprostitve, olajšave, dotacije, ki so za takšna podjetja in za samo rehabilitacijo invalidov izrednega pomena.

III. Davčne olajšave z vidika novega zakona o davku na dohodek pravnih oseb in davčne olajšave z vidika novega zakona o dohodnini s 1.1.2007

1. Možnosti delodajalcev - zavezancev po 1.1. 2007

SPLOŠNO

Po novem Zakonu o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur. l. RS št. 117/2006, v nadaljevanju ZDDPO-2), ki se začne uporabljati s 1.1.2007, bodo delodajalci še vedno imeli možnost koriščenja davčne olajšave za zaposlovanje invalidov. V tem segmentu novi ZDDPO-2 ni doživel bistvenih sprememb.

V okviru olajšave za zaposlovanje, ki jo določa sedaj 56. člen ZDDPO-2 (prej 50. člen ZDDPO-1), je možno uveljavljanje zmanjšanja davčne osnove v naslednjih primerih:

O Zavezanec, ki zaposluje invalida, po zakonu, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov, lahko uveljavlja zmanjšanje davčne osnove v višini 50% plač te osebe, vendar največ v višini davčne osnove,

O Zavezanec, ki zaposluje invalidno osebo s 100 % telesno okvaro in gluho osebo, pa v višini 70% plač te osebe, vendar največ v višini davčne osnove.

Določba 2. odst. cit. člena pa določa, da zavezanec, ki zaposluje invalide iz prvega odst. tega člena **nad predpisano kvoto** in katerih invalidnost ni posledica poškodbe pri delu ali poklicne rehabilitacije pri istem delodajalcu po zakonu, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov, lahko uveljavlja zmanjšanje davčne osnove v višini 70% plač te osebe, **vendar največ v višini davčne osnove.**

Za namene tega odstavka se osebe iz tega odstavka **vštevajo v kvoto** po datumu sklenitve pogodbe o zaposlitvi in sicer se najprej vštevajo tiste osebe s starejšim datumom sklenitve pogodbe o zaposlitvi.

Olajšava po tem odstavku se izključuje z olajšavo po prvem odstavku tega člena.

Zaradi spremljanja izpolnjevanja pogojev za uveljavljanje olajšav za zaposlovanje je moral zavezanec, ki v davčnem obračunu uveljavlja te olajšave, kot sestavni del davčnega obračuna v preteklih letih predložiti tudi Prilogo 8. Letos je podobno; podatki v zvezi z olajšavo za zaposlovanje invalidov so pri prvih treh stolpcih enaki kot v tabeli A + B, dodani pa so:

- vrsta olajšave za zaposlovanje (dane so tri možnosti: D - invalid (po ZZRZI), E - invalidna oseba s 100 % telesno okvaro ali gluha oseba ter F - invalid, ki je zaposlen nad predpisano kvoto pri delodajalcu in čigar invalidnost ni posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri istem delodajalcu,
- datum sklenitve delovnega razmerja,
- plača zaposlenega,
- 50 % plače (stolpec 6 x 0,5; gre za tiste, ki imajo v stolpcu vpisano oznako D),
- 70 % plače (stolpec 6 x 0,7; gre za tiste, ki imajo v stolpcu 4 vpisano oznako E ali F)

DAVEK NA IZPLAČANE PLAČE

Davek plačujejo pravne in fizične osebe, ki izplačujejo plače in so po posebnih zakonih zavezanci za plačevanje prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, za obvezno zdravstveno zavarovanje, za porodniško varstvo in za zaposlovanje. Davka še vedno ne plačujejo invalidska podjetja.

2. Novi zakon o dohodnini in predvidene davčne olajšave za invalide s 1.1.2007

Na kratko si pogledjmo, kaj nam prinaša novi Zakon o dohodnini v zvezi z obdavčitvijo delovnih invalidov.

Oprostitve plačila dohodnine so v primerjavi s prejšnjim oz. zdajšnjim Zakonom o dohodnini, ki se uporablja do 1.1.2006 precej razširjene. Novi ZDoh-2 jih ureja v členih 20-32, z razliko od prejšnjega zakona, ki je oprostitve urejal le v enem členu. Med dohodki, ki veljajo za oproščene plačila dohodnine, ostajajo večinoma dohodki, ki imajo naravo denarnih pomoči, družinskih in socialno-varstvenih prejemkov, določenih prejemkov, ki se posameznikom zagotavljajo v obliki plačila storitev ali pokrivanja stroškov v zvezi z zavarovanjem ali drugimi primeri, ki so sedaj kot že rečeno naštetih v 12 členih.

V SKLADU Z 21. ČLENOM ZDOH-2 SO TAKO IZVZETI IZ PLAČILA DOHODNINE NASLEDNJI DOHODKI:

1. dohodkov, ki jih v obliki povračil stroškov, storitev ali drugih ugodnosti v naravi prejmejo upravičenci na podlagi zakona o vojnih invalidih, zakona o žrtvah vojnega nasilja, zakona o posebnih pravicah žrtev vojne za Slovenijo, zakona o popravi krivic, zakona o vojnih veteranih in zakona o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb in zakona o republiških priznavalninah, razen prejemkov, ki predstavljajo redni dohodek;
2. dodatka za pomoč in postrežbo po zakonu o vojnih veteranih, zakonu o vojnih invalidih in zakonu, ki ureja socialno varstvo, ter dodatka za tujo nego in pomoč po zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb;
3. invalidnine, invalidskega dodatka in dodatka za posebno invalidnost po zakonu o vojnih invalidih in **nadomestila za invalidnost** po zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb; to so dohodki, ki imajo naravo odškodnine za telesno okvaro ali imajo socialno varstveno naravo. Invalidnina, ki jo prejema tudi delovni invalidi za telesno okvaro, je oproščena plačila dohodnine.
4. doživljenjske mesečne rente, ki jo posameznik prejme po zakonu o žrtvah vojnega nasilja in zakonu o posebnih pravicah žrtev v vojni za Slovenijo 1991;
5. veteranskega dodatka po zakonu o vojnih veteranih.

Glede osebnih olajšav za invalide, pa novi ZDoh-2 v 1. odst. 112. člena **določa, da se invalidom s 100-odstotno telesno okvaro prizna zmanjšanje letne davčne osnove v višini 14.971 evrov letno**, če mu je bila priznana pravica do tuje nege in pomoči, na podlagi Centra za socialno delo ali upravnega organa, pristojnega za varstvo borcev in vojaških invalidov.

Rezidentu, ki prejema nadomestilo iz obveznega invalidskega zavarovanja kot delovni invalid po predpisih, ki urejajo obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje v Sloveniji, se prizna zmanjšanje dohodnine v višini 13,5% odmerjenega nadomestila. Pomembno je vedeti, da se za nadomestilo iz obveznega invalidskega zavarovanja ne šteje nadomestilo plače zaradi dela s skrajšanim delovnim časom, ki ga izplačuje delodajalec v skladu z 397. členom Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

V zvezi z nadomestilom delovnim invalidom je tudi potrebno vedeti, da imajo nadomestila, ki jih prejmejo invalidi II. in III. kategorije invalidnosti glede obdavčitve po novem zakonu ZDOH-2, le-ti naravo dohodka iz dela, pridobljenega na podlagi zavarovanja. Konkretno to pomeni, da se z vidika ZDOH-2 ta nadomestila štejejo kot dohodki iz zaposlitve (25. člen ZDOH-2). Predmet obdavčitve po novem so tako npr. starostna pokojnina, invalidska pokojnina, nadomestilo za brezposelnost. Potrebno je tudi vedeti, da je razlika pri izplačevanju nadomestil delovnim invalidom pred oz. po 31. 12. 2002. V zvezi s tem je MF DURS izdalo pojasnilo št. 424-08-116/2005 z dne 28. 3. 2005.